

Statinio projekto pavadinimas	Šilumos perdavimo tinklų, Maironio g. 27A, Vilniuje, rekonstaravimo projektas.
Statinio pavadinimas	Šilumos perdavimo tinklai (9.4)
Vietovė	Vilniaus senamiesčio (u.o.k. 16073), Vilniaus senojo miesto ir priemiesčių archeologinės vietovės (u.o.k. 25504)
Statytojas	AB „Vilniaus šilumos tinklai“
Užsakovas	UAB "Siguva"
Projektuotojas	UAB „Aketuri architektai“
Statinio projekto numeris	A130
Statinio kategorija	Neypatingasis
Statinio projekto dalis	ŠILUMOS PERDAVIMO TINKLAI. LŠT.1
Statinio projekto etapas	Projektiniai pasiūlymai (PP)
Bylos žymuo	LŠT.1
Laida, bylos išleidimo data	2022 03

Pareigos, atestato nr.

Vardas Pavardė

Parašas

Projekto vadovas, A1850
UAB „Aketuri architektai“

Julius šeibokas

Projekto dalies vadovas, 25628
UAB "Inžinerinė infrastruktūra"

Genadijus Jankaitis

UAB „Aketuri architektai“

Raugyklos g. 3-1 LT-01308, Vilnius
+370 61216112
info@aketuriarchitektai.lt
www.aketuriarchitektai.lt

PROJEKTO DALIES BYLOS SUDĖTIS

TEKSTINIŲ DOKUMENTŲ ŽINIARAŠTIS

EIL. NR.	DOKUMENTO ŽYMUO	LAIDA	PAVADINIMAS	LAPŲ SK.
1	A130-PP-00-LŠT.1-TIT	0	Titulinis	1
2	A130-PP-00-LŠT.1-PDS	0	Projekto dalies sudėtis	1
3		0	Projektinių pasiūlymų rengimo užduotis	3
4	VŠT sąlygos Nr. 22267	0	Projektavimo sąlygas.	6
5	A130-PP-00-LŠT.1-AR	0	Aiškinamasis raštas.	2

BRĖŽINIŲ ŽINIARAŠTIS

EIL. NR.	DOKUMENTO ŽYMUO	LAIDA	PAVADINIMAS	LAPŲ SK.
1	A130-PP-00-LŠT.1-SP	0	Sklypo planas su šilumos tinklais. M1:500	1

0	2022-02	Derinimui, statyba leidžiančiam dokumentui				
Laida	Data	Laidos statusas. keitimų priežastis				
Kval. patv. dok NR.	UAB „Aketuri architektai“ Raugyklos g. 3-1, LT-01308, Vilnius +370 61216112 info@aketuriarchitektai.lt www.aketuriarchitektai.lt		Statinio projekto pavadinimas Šilumos perdavimo tinklų, Maironio g. 27A, vilniuje, rekonstaravimo projektas			
A1850	SPV	Julius šeibokas	Statinio numeris ir pavadinimas Šilumos perdavimo tinklai (9,4).			
	UAB "INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA" Įsruties g.8-4, Vilnius tel.865050138, 860079276; jankoitis@gmail.com					
25628	SPDV	Genadijus Jankoitis	Dokumento pavadinimas Bylos sudėties žiniaraštis		Laida	
					0	
LT	Statytojas: AB „Vilniaus šilumos tinklai“ Projekto užsakovas: UAB “Siguva”		A130-PP-00-LŠT.1-BSŽ-1		Lapas 1	Lapų 1

VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

PRITARIU
Infrastruktūros skyriaus
Vyresnysis patarėjas
vykdantis skyrius vedėjo
funkcijas [REDACTED]

INŽINERINIO STATINIO PROJEKTINIŲ PASIŪLYMŲ RENGIMO UŽDUOTIS

20__ m. _____ d. Nr. A358- /23 (2.9.4.5E-INF)

Eil. nr.	Pavadinimas	Reikala vimai
I. Bendra informacija apie projektą		
1.	Projekto pavadinimas (STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ papunktis 6.8.)	Šilumos perdavimo tinklų, Maironio g. 27A, Vilniuje, rekonstravimo projektas.
2.	Statytojas	AB „Vilniaus šilumos tinklai“ El. paštas: info@chc.lt
3.	Užsakovas	UAB "Siguva" El.p.: vygantas.laucius@realco.lt
4.	Projektuotojas	UAB „Aketuri architektai“ El.p.: julius@aketuri.lt
5.	Pagrindinė statinio naudojimo paskirtis (pagal STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“)	Inžineriniai tinklai: Šilumos perdavimo tinklai (9.4)
6.	Projektinių pasiūlymų rengimo tikslas	Informuoti visuomenę apie statinio projektavimą pagal statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ reikalavimus
7.	Statinio (-ių) ar statinių grupės kategorija (pagal STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“)	-Neypatingasis statinys
8.	Kita informacija (kultūros paveldo, saugomos teritorijos)	Kultūros paveldo teritorija, jo apsaugos zonos: Vilniaus senamiesčio Vizualinės apsaugos zonos
9.	Esamos statinio konstrukcijos, jų funkcinė paskirtis.	-
II. Projektinių pasiūlymų apimtis ir statytojo pateikiami duomenys		
10.	Projektinių pasiūlymų apimtis	-aiškinamasis raštas; - suvestinis inžinerinių tinklų planas; - sklypo situacijos planas; - darbų organizavimo projekto sprendiniai parengiami iki rangos darbų pradžios; - želdinių būklės vertinimas ir apželdinimo pasiūlymai (vertinti esamų medžių būklę 5 (penkių)

		metrų atstumu nuo projektuojamų elementų, pėjūviuose rodyti visus esamus ir projektuojamus elementus). - Kita, pagal STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ reikalavimus.
11.	Pateikiami dokumentai, nurodomi projektinių pasiūlymų rengimo dokumentams taikomi teisės aktai.	-Pasiūlymus rengti vadovaujantis Statybos įstatymu, statybos techniniais reglamentais, teritorijų planavimo dokumentais, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais statinio saugos ir paskirties reikalavimus, higienos normomis. -AB Vilniaus šilumos tinklai projektavimo sąlygomis Nr. 22267; - „Želdinių apsaugos, vykdant statybos darbus, taisyklės“, patvirtintos LR aplinkos ministro 2010-03-15 įsakymu Nr. D1-193. -Grafinis/informacinis medžių žymėjimas plane ir medžių inventorizacijos lentelės sudėtis Vilniaus miesto savivaldybė - Želdynai (vilnius.lt)
III. Reikalavimai projektiniams pasiūlymams		
12	Esminiai funkciniai (paskirties) reikalavimai statiniui	-Inžinerinius tinklus projektuoti vadovaujantis inžinerinių tinklų savininkų/valdytojų išduotomis prisijungimo sąlygomis.
13	Reikalavimai architektūros (estetinius aplinkai, kraštovaizdžiui	-
14	Nurodymai sprendinių derinimui, jų pritarimui	- Eismo organizavimo sprendinius derinti su Vilniaus miesto savivaldybės administracija.
15	Nurodymai projektinių pasiūlymų vaizdinės informacijos parengimui	-
16	Reikalavimai projekto rengimo dokumentų kalbai (-oms).	-Lietuvių
17	Reikalavimai projekto rengimo dokumentų įforminimui, sudėčiai ir pan.	- dokumentai pateikiami elektronine forma, pdf formatu, pasirašyti el. parašu, 1 vnt. skaitmeninėse laikmenose; -kiti reikalavimai pagal AB „Vilniaus šilumos tinklai“ reikalavimus.
IV. Projektuotojo autorines teises ir galimi projekto keitimai		
18	Projektuotojas turi jo parengtų projektinių pasiūlymų autorines teises. Statytojas be projektuotojo sutikimo projekto kopijas gali naudoti tik tam tikslui, kuriam skirtas Projektas.	

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus miesto savivaldybė 188710061, Konstitucijos pr. 3, LT-09601, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	PROJEKTINIŲ PASIŪLYMŲ UŽDUOTIS Šilumos perdavimo tinklų, Maironio g. 27A, Vilniuje, rekonstravimo projektas.
Dokumento registracijos data ir numeris	2023-03-02 Nr. A358-27/23(2.9.4.5E-INF)
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	██████████ Vyresnysis patarėjas, vykdamas Infrastruktūros skyriaus vedėjo funkcijas, Infrastruktūros skyrius
Sertifikatas išduotas	██████████, Vilniaus miesto savivaldybės administracija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2023-03-02 12:58:48 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2023-03-02 12:58:58 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentų israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2021-12-07 09:47:57 – 2024-12-06 09:47:57
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, i.k. 188710061 LT", sertifikatas galioja nuo 2021-12-20 09:38:49 iki 2024-12-19 09:38:49
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema „Avilys“, versija 3.5.69.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2023-03-02 13:00:15)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2023-03-02 13:00:16 Dokumentų valdymo sistema „Avilys“

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Rekonstruojami šilumos tiekimo tinklai sklype Maironio g.27A, Vilniuje. Lauko šilumos tinklų techninis projektas atliktas pagal AB „Vilniaus šilumos tinklai“ 2022-12-12 išduotas projektavimo sąlygas Nr22267

Numatytas šilumos tinklu DN500 iškėlimas iš užstatymo zonos tarp kamerų ŠK92487/2 ir ŠK92488 ir perklojimas praeinamų kolektorių. Maironio siurblinė likviduojama.

Kolektorius suprojektuotas kaip atskiras statinis, ne sujungtas konstrukcijomis su planuojamų pastatų. Jo stipris pakankamas atlaikyti greta jo ir virš jo pastatytų griūvančio pastato poveikį. Kolektoriui numatyti atskiri pamatai (žiūrėti statybinių konstrukcijų projektą). Kolektorius sujungtas su esamų kanalu taip, kad ne susidaryti slėgiui kanalo viduje, ir ne pažeisti greta jo ir virš jo projektuojamo pastato konstrukcijų ir pastovumo (stabilumo). Numatytas 100mm. atstumas nuo planuojamo pastato, kuris ne mažesnis kaip triguba abiejų statinių galima natūrali deformacija per 50 metų. Montuojant šilumos tiekimo tinklus pereinamame kanale, turi būti atlikta 100 % siūlių kontrolė rentgenografiniu arba ultragarso metodais... Kolektorius turi būti padengtas hidroizoliacija. Kolektoriui numatytas drenažas, pajungtas prie lietaus nuotiekos sistemos per atbulinį vožtuvą (žiūrėti VN projekto dalį). Kolektoriui numatytas natūralus trikartinis vedinimas. Kolektoriaus galuose numatytos įlipimo kopėčios ir liukai su vidinio uždarymo dangčiais. Vamzdžių remontui numatytos perdengos plokštės.

Šilumos tinklų pridavimas gali būti numatytas atskirais etapais.

Vamzdžių sienelės storio „e“ skaičiavimas pagal terpės parametrus ST EN 13941-1:2019+A1:2022; skyrius A.2, A.3:

-leistinas nukrypimas $c_1=0,65$ mm;

-korozijos poveikis $c_2=0,5$ mm;

-termofikacinio vandens projektinis slėgis p_s ;

-išorinis vamzdžio skersmuo d_0 ;

-skaičiuotinas įtempimas, priklausantis nuo skaičiuotino slėgio σ_d ;

-sujungimo patikimumo koeficientas Z ;

$$e = \frac{p_s \cdot d_0}{2 \cdot \sigma_d \cdot Z} = \frac{1,25 \cdot 1,6 \cdot 508}{2 \cdot 150 \cdot 1} = 3.39 \text{ mm}$$

Ø508 vamzdžių $e_{\min}=e+c_1+c_2=0.5+0.65+3.39=4.54$ mm (priimamas **6.3** sienelės storis).

Projektuojant dangas turi būti išlaikytas ne mažesnis atstumas tarp dangų ir esamų bekanalių vamzdžių nei pateikta žemiau:

Minimalus 400 mm grunto sluoksnis virš apvalkalo leidžia paviršiaus apkrovimą 800-900 kPa (8-9 kg/cm²-intensyvus eismas). Smarkiai apkrautose zonose 400mm grunto sluoksnis matuojamas nuo apvalkalo viršaus iki kelio dangos apačios. Neaktyvaus eismo zonose, arba zonose kur eismo nėra, 400mm grunto sluoksnis matuojamas nuo apvalkalo viršaus iki žolės arba kelio dangos viršaus.

Vamzdinių temperatūrinis pailgėjimas kompensuojamas trasos posūkiais. Normaliomis sąlygomis ir esant pastoviai šilumnešio temperatūrai 120 °C vamzdžio komplekto tarnavimo ilgaamžiškumas turi būti ne mažiau 30 metų. Projektinė temperatūra $T_s=120$ °C; Projektinis slėgis $P_s=16$ Bar. Šilumos trasa projektuojama pagal nekanalinių su laidų kontrolė gamykloje izoliuotų vamzdinių klojimo technologiją. Suvirinimų procedūrų aprašas turi būti suderintas su AB „Vilniaus šilumos tinklai“, tinklo plėtros skyriaus „Instrumentinių tyrimų grupė“.

Bendrieji statinių rodikliai:

Eilės Nr.	Rodiklio pavadinimas	Vamzdžio skersmuo, mm	Kiekis, m	Statinių klasifikavimas
1	Šilumos perdavimo tinklai	2Ø508/630	2x52.0	Neypatingasis

0	2022-02	Derinimui, statyba leidžiančiam dokumentui			
Laida	Data	Laidos statusas. keitimų priežastis			
Kval. patv. dok NR.	UAB „Aketuri architektai“ Raugyklos g. 3-1, LT-01308, Vilnius +370 61216112 info@aketuriarchitektai.lt www.aketuriarchitektai.lt			Statinio projekto pavadinimas Šilumos perdavimo tinklą, Maironio g. 27A, vilniuje, rekonstaravimo projektas	
A1850	SPV	Julius šeibokas		Statinio numeris ir pavadinimas Šilumos perdavimo tinklai (9,4).	
	UAB "INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA" Įsruities g.8-4, Vilnius tel.865050138, 860079276; jankoitis@gmail.com				
25628	SPDV	Genadijus Jankoitis		Dokumento pavadinimas Aiškinamasis raštas	
LT	Statytojas: AB „Vilniaus šilumos tinklai“ Projekto užsakovas: UAB “Siguva”			A130-PP-00-LŠT.1-AR	Lapas 1
					Lapy 2

Siekiant apsaugoti šilumos tiekimo tinklus ir išvengti nelaimingų atsitikimų, nustatoma šilumos tiekimo tinklų apsaugos zona po 5 m į abi puses nuo vamzdyno, arba g/b kanalo išorinių paviršių.

Projektoklasė pagal ST EN 13941-1:2019+A1:2022p.4.4.2 – „B“.

Duomenys apie šilumnešį		
Eil. Nr.	Pavadinimas	Mato vnt.
1	Tiekiamo vandens temperatūra šildymui	115°C
2	Grįžtamo vandens temperatūra šildymui	60°C
3	Slėgis paduodamoje linijoje prijungimo taške. Žiemą/vasara.	0,63-0,70/0,92-1,13 Mpa
4	Slėgis grįžtamoje linijoje. Žiemą/vasara.	0,35-0,38/0,50-0,67 Mpa

Normatyviniai dokumentai, kuriais vadovaujantis parengtas projektas:

1.	STR 1.04.04:2017	„Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“
2.	Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2011 m. birželio 17 d. Įsakymas Nr. 1-160.	„Šilumos tiekimo tinklų ir šilumos punktų įrengimo taisyklės“
3.	LST EN 13941-1:2019+A1:2022	„Centralizuoto šilumos tiekimo vamzdžiai. Izoliuotų sujungtų atskirų ir sudvejintų vamzdžių sistemų, skirtų bekanaliams karšto vandens tinklams, projektavimas ir įrengimas. 1 dalis. Projektavimas“
4.	LST EN 1516:2015	„Statinio projektas. Bendrieji įforminimo reikalavimai“
5.	Nr. 2017/625; 2019 m. gruodžio 12 d.	„Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES)“

Šis projekto dalis atitinka projekto rengimo dokumentams ir esminiams statinių reikalavimams. Projektui parengti naudotos licencijuotos projektavimo programinės įrangos sąrašas:

Eil. Nr.	Bylos žymuo	Bylos pavadinimas	
1	LŠT	LAUKO ŠILUMOS TINKLAI	Google Docs
			WINDOWS 11
			AUTOCAD LT 2017

A130-PP-00-LŠT.1-AR	LAPAS	LAPŲ	LAIDA
	2	2	0

Paveldosauginės dalies aiškinamasis raštas

1. Bendrieji duomenys

- 1.1. Statinio adresas: Maironio g. 27A, Vilnius
- 1.2. Objektas: Šilumos perdavimo tinklų, Maironio g. 27A, Vilniuje, rekonstravimo projektas
- 1.3. Statytojas: AB „Vilniaus šilumos tinklai“
- 1.4. Statybos rūšis: rekonstravimas
- 1.5. Statinio kategorija: neypatingasis
- 1.6. Projektavimo etapas: projektiniai pasiūlymai
- 1.7. Projektuojamo statinio geografinė vieta: Lietuvos Respublikos žemės sklypas Kad. Nr. 0101/0058:60, Maironio g. 27A, Vilniaus miestas. Sklypas šiaurinėje dalyje ribojasi su Č. Milošo laiptais, vakarinėje dalyje su Bokšto gatve, pietinėje sklypo dalyje Vilniaus gynybinės sienos bastėja bei bastėjos kalnu. Netoliese – Misionierių sodai, Užupis, Vilnios upė.

Kval. patv. dok. nr.	UAB „Aketuri architektai“ Raugyklos g. 3-1, Vilnius, Tel. +37061216112, info@aketuriarchitektai.lt , www.aketuriarchitektai.lt			Statinio projekto pavadinimas: Šilumos perdavimo tinklų, Maironio g. 27A, Vilniuje, rekonstarvimo projektas.		
A 1850	PV	J. Še bokas		Dokumento pavadinimas: Aiškinamasis raštas	Laida	
A 25628	PDV	G. Jankaitis				
	Arch.	V. Mitkevičiūtė				0
LT	Statytojas ir (arba) užsakovas: UAB „Siguva“			Dokumento žymuo: A130-PP-AR	Lapas	Lapų
					1	11

2. Teisinis pagrindas

2.1. Bendrasis planas 2020 m. Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos bendrasis planas. Sprendiniai. Aiškinamasis raštas. Priedas 1. Pagrindinio brėžinio reglamentų lentelės.

Teritorijos funkcinė zona – Pagrindinio centro zona;

Teritorijos naudojimo tipas – GC (Didelio užstatymo tankio ir intensyvumo teritorija, kurioje koncentruojami centrinėms funkcijoms vykdyti reikalingi administracinės, kultūros, mokslo paskirties pastatai kartu su gyvenamąja aplinka, taip pat kiti negyvenamosios (prekybos, paslaugų, maitinimo) paskirties pastatai, kuriuose vykdoma ūkinė veikla nesukelia neigiamo poveikio aplinkai, ir bendram naudojimui skirtos viešosios erdvės); GM (Teritorija, skirta visų tipų gyvenamosios paskirties pastatams ir prekybos, paslaugų, maitinimo, viešbučių, kultūros, mokslo, sporto ir administracinės paskirties pastatams, kuriuose vykdoma ūkinė veikla nesukelia neigiamo poveikio gyvenamajai aplinkai, taip pat rekreacijai skirtais atskiraisiais želdynais ir viešosiomis erdvėmis); PA (Teritorija, skirta viso miesto ar jo rajono gyventojų aptarnavimui reikalingiems prekybos, paslaugų objektams, administracinės paskirties pastatams, kitiems negyvenamosios paskirties pastatams, kuriuose vykdoma ūkinė veikla nesusijusi su taršia gamyba); SI (Teritorija, skirta bendruomenės poreikiams reikalingiems kultūros, švietimo visuomenės sveikatos saugos, sporto ir sveikatingumo, rekreacijos ir turizmo, religinės paskirties ir kitiems viešojo naudojimo objektams)

Galimi žemės naudojimo būdai – (Žemės sklypai, skirti trijų ir daugiau butų (daugiabučiams) gyvenamosios paskirties pastatams ir įvairių socialinių grupių (bendrabučiai, vaikų namai, prieglaudų, globos namai, šeimos namai, vienuolynai) gyvenamiesiems pastatams su pagalbinio ūkio paskirties pastatais.); K (Žemės sklypai, skirti viešbučių paskirties pastatams; administracinės paskirties (išskyrus valstybės ir savivaldybės institucijų, kitų iš valstybės ar savivaldybių biudžetų išlaikomų įstaigų administraciniams pastatams) pastatams; prekybos paskirties pastatams; paslaugų paskirties pastatams; maitinimo paskirties pastatams ir sporto paskirties pastatams); V (Žemės sklypai, skirti valstybės ir savivaldybės institucijų, kitų iš valstybės ar savivaldybių biudžetų išlaikomų įstaigų administraciniams pastatams ir jų funkcijoms vykdyti; religinės paskirties pastatams ir religinių bendruomenių ir bendrijų veiklai; socialinei infrastruktūrai – mokslo paskirties pastatams, kultūros paskirties pastatams; gydymo paskirties pastatams; sporto paskirties pastatams ir sporto inžineriniams statiniams; specialiosios paskirties statiniams.); R (Žemės sklypai, skirti ilgalaikiam (stacionariam) poilsiui su poilsio paskirties pastatais ar trumpalaikiam poilsiui.); B (Žemės sklypai, skirti bendram viešajam naudojimui: botanikos ir zoologijos sodams, kapinėms ir palaikų laikymo statiniams, urbanizuotų teritorijų viešosioms erdvėms.); I2 (Žemės sklypai, skirti susisiekimo komunikacijoms, inžineriniams tinklams ir vandenvietėms.); E (Žemės sklypai, skirti atskiriesiems rekreacinės, mokslinės, kultūrinės ir memorialinės bei apsauginės ir ekologinės paskirties želdynams įrengti.);

Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis – Kitos paskirties žemė

Užstatymo aukštis (vyraujanti) (aukštų skaičius) – nėra

Didžiausias leistinas pastatų aukštis nuo žemės paviršiaus (aukštų skaičius) – nėra

Didžiausias leistinas pastatų aukštis nuo žemės paviršiaus metrais – 16

Užstatymo tipas – kita

Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas – 3

Didžiausias leistinas sklypo užstatymo tankis – 80

Didžiausia nelaidžių dangų ploto dalis sklype, kuriai netaikomas kompensacinės priemonės (%) – 80

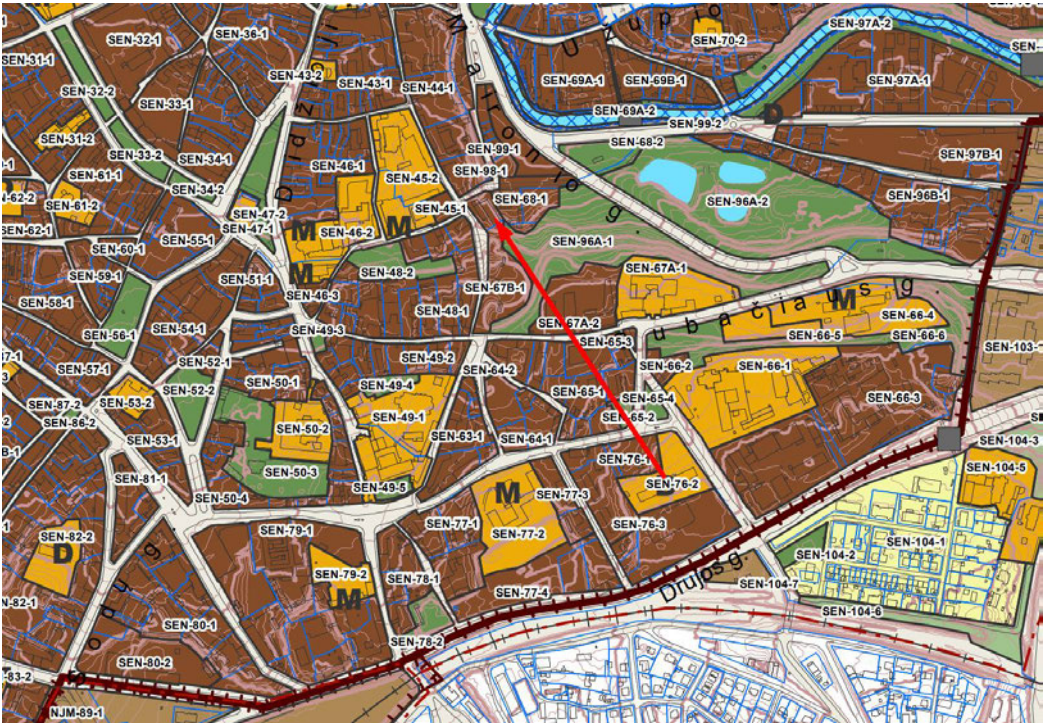
Didžiausias galimas vieno mažmeninės prekybos objekto bendras plotas (m²) - 600

Tekstinio reglamento nr. – 04 (Naujai statomi ar rekonstruojami pastatai, kurių bendrasis plotas > 5 000 kv. m, privalomai sertifikuojami pagal statytojo pasirinktą Lietuvoje ar kitoje Europos Sąjungos šalyje pripažįstamą pastatų sertifikavimo pagal darnios plėtros kriterijus sistemą); 05 (Objektui privalomas automobilių stovėjimo vietas, pagal savivaldybės nustatytą tvarką, leidžiama įrengti tarp gatvių raudonųjų linijų, taip kompensuojant pagal teisės aktus privalomas automobilių stovėjimo vietas, neįrengtas sklype. Šios vietos negali būti rezervuojamos, privalo būti bendro naudojimo, gali būti apmokestinamos); 09 (Draudžiama įrengti automobilių stovėjimo vietas tarp gatvių raudonųjų linijų ir pastatų, išskyrus atvejus, kai rengiant vietovės lygmens kompleksinio TPD, numatomas kitoks automobilių stovėjimo vietų išdėstymas); 10 (Užstatymo ir viešųjų erdvių struktūros formuojamos pagal teritorijai būdingus istorinius erdvių formavimo principus); 18 (Papildomi reglamentai numatyti Nekilnojamojo kultūros paveldo brėžiniuose ir reglamentų lentelėje (BP Aiškinamojo rašto priedas 2); 32 (Teritorijai ar jos daliai (pagal BP Gamtinio karkaso schemą) taikyti Gamtinio karkaso nuostatų reikalavimus.)

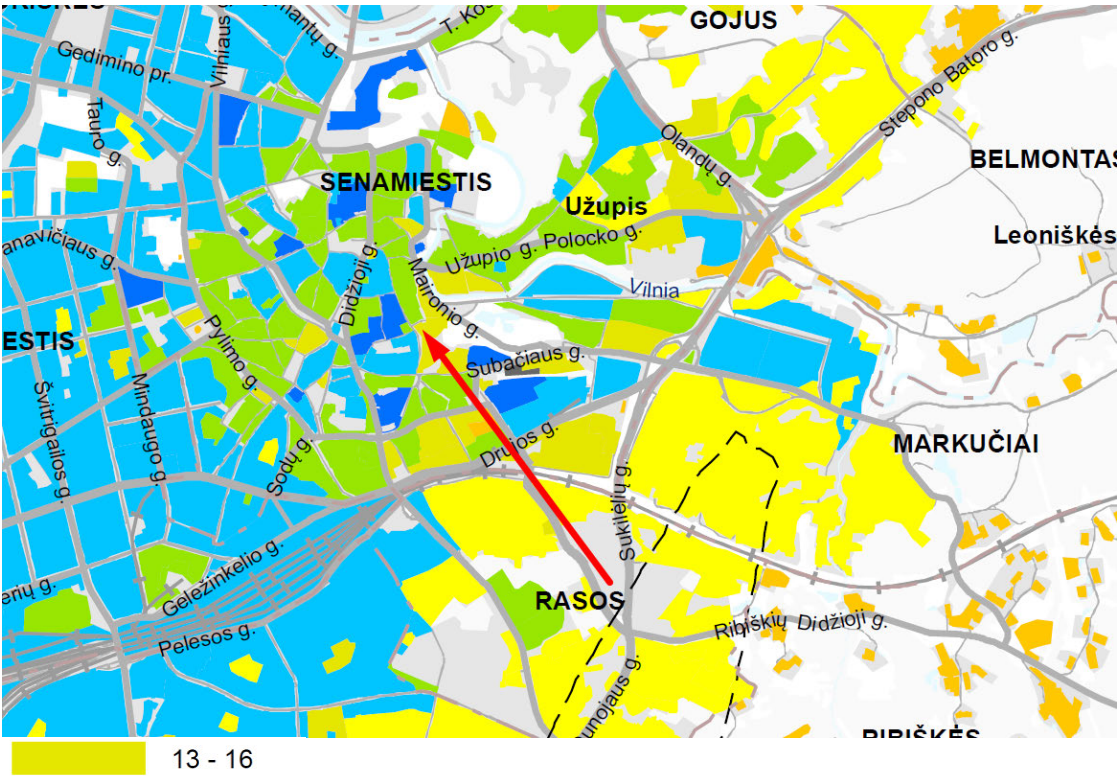
Teritorijos įgyvendinimo prioritetas – 1

Infrastruktūros plėtros įmokos zona – 1

Infrastruktūros eksplotavimo tarifo zona – 1

SEN-67A	2,2	SEN-67A-1	Senamiestis zona	SA, SI	KT	V.B./J2	1,2	-	-	45	kt	2	80	-	-	80	-	04.05.09.10, 18.32	1	1	1
SEN-67B	0,9	SEN-67B-1	Senamiestis zona	GC, GM, PA, SI	KT	G2, K, V, R, J2, E	1,0	-	-	16	kt	3	80	-	-	80	1500	04.05.09.10, 18.32	1	1	1
SEN-68	0,9	SEN-68-1	Senamiestis zona	GC, GM, PA, SI	KT	G2, K, V, R, J2, E	0,9	-	-	16	kt	3	80	-	-	80	600	04.05.09.10, 18.32	1	1	1
SEN-69	1,1	SEN-69-1	Senamiestis zona	GC, GM, PA, SI	KT	G2, K, V, R, J2, E	0,6	-	-	14	kt	3	80	-	-	80	600	04.05.09.10, 18.32, 35	1	1	1
SEN-69-2		SEN-69-2	Senamiestis zona	GC, GM, PA, SI	KT	G2, K, V, R, J2, E	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	04.05.09.10, 18.32, 35	1	-	-

2.2. Bendrasis planas 2020 m. Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos bendrasis planas. Sprendiniai. Aiškinamasis raštas. Priedas 2. Nekilnojamasis kultūros paveldas

Teritorijos tvarkymo prioritetai. Viduramžių miesto urbanistinių struktūrų konservavimas, restauravimas, prarastų struktūrų restauravimas atkuriant, istorinių viešųjų erdvių restauravimas, tvarkyba pritaikant kultūriniam turizmui. Aukšti reikalavimai architektūros kokybei, viešieji urbanistiniai architektūriniai konkursai objektų, formuojančių viešąsias erdves, tvarkybai

Užstatymo tipas apibrėžtas Vilniaus senamiesčio (16073) vertinimo tarybos aktu Nr. KPD-RM2014/15 su vėlesniais pakeitimais. Perimetrisinis užstatymas, dominuoja perimetrisinis -posesijinis, komponentinis, galimi perimetrisinis reguliarus, perimetrisinis centro, atskiri pastatai.

Teritorijoje esantys svarbūs kultūros paveldo objektai. Viduramžių miesto kvartalų dalys.

Teritorijos tvarkymo prioritetai. Urbanistinių struktūrų konservavimas, restauravimas, prarastų struktūrų restauravimas atkuriant, istorinių viešųjų erdvių restauravimas, tvarkyba pritaikant kultūriniam turizmui. Aukšti reikalavimai architektūros kokybei, viešieji urbanistiniai architektūriniai konkursai objektų, formuojančių viešąsias erdves, tvarkybai.

Užstatymo tipas apibrėžtas Vilniaus senamiesčio (16073) vertinimo tarybos aktu Nr. KPDRM2014/15 su vėlesniais pakeitimais. Komponentinis XV-XVIII a. užstatymas pastatų kompleksais, bažnyčių ir vienuolynų ansambliais

Teritorijos užstatymo tipas.

AS - Atskirai stovintys statiniai (pavienis užstatymas). Užstatymas atskirai (laisvai) bendro naudojimo erdvėje stovinčiais ir toje erdvėje dominuojančiais išskirtinės paskirties pastatais (rotušė ir panašiai);

LP - Laisvo planavimo užstatymas. užstatymo tipas, kai pastatai (jų grupės) statomi pagal laisvai pasirinktą kompoziciją, neformuojant gatvių ir kitų, būdingų perimetriniam užstatymui, erdvių. Šis užstatymo tipas buvo plačiai taikomas 1940–1990 metų miestų planavime.

Didžiausias leistinas pastatų aukštis metrais pagal teritorijos užstatymo tipą. 16

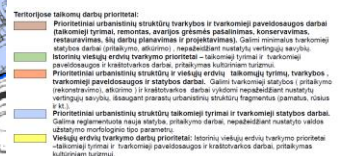
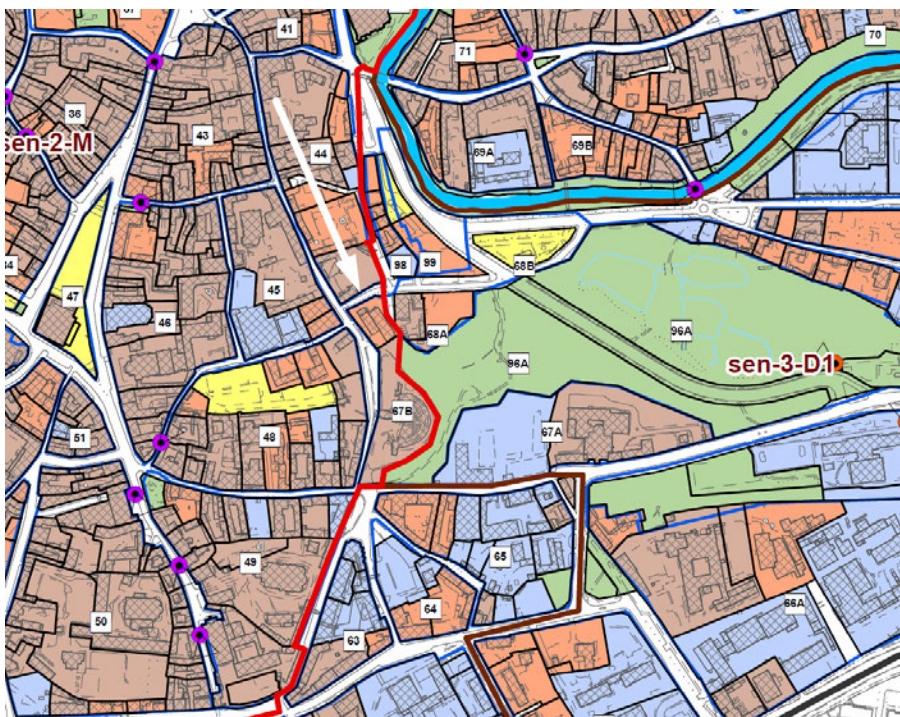
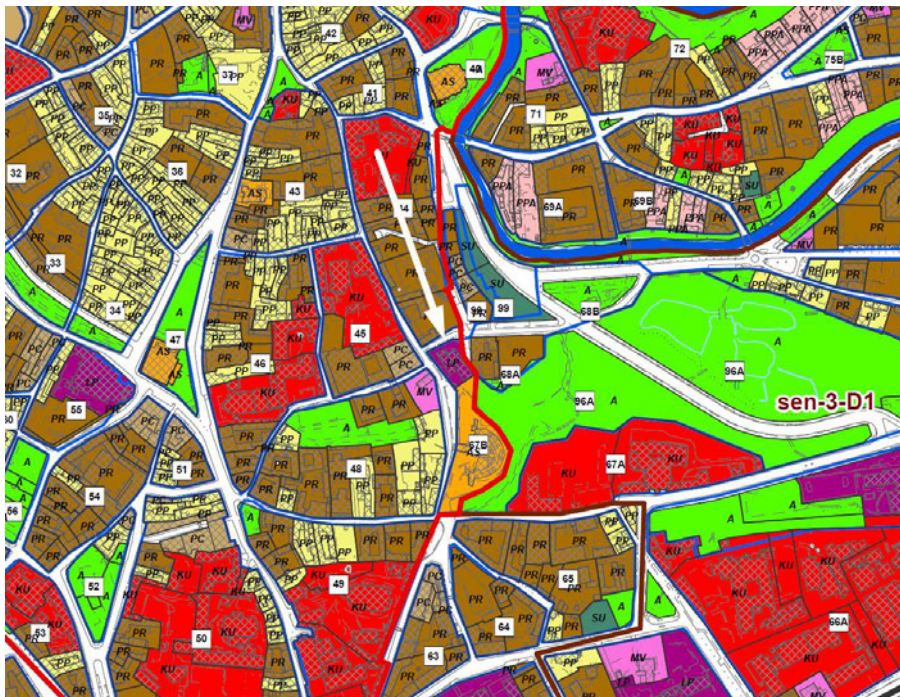
Didžiausias leistinas teritorijos užstatymo tankis procentais pagal teritorijos užstatymo tipą, teritoriją. 100 (AS); 60 (LP)

Bendrojo plano rodikliai:

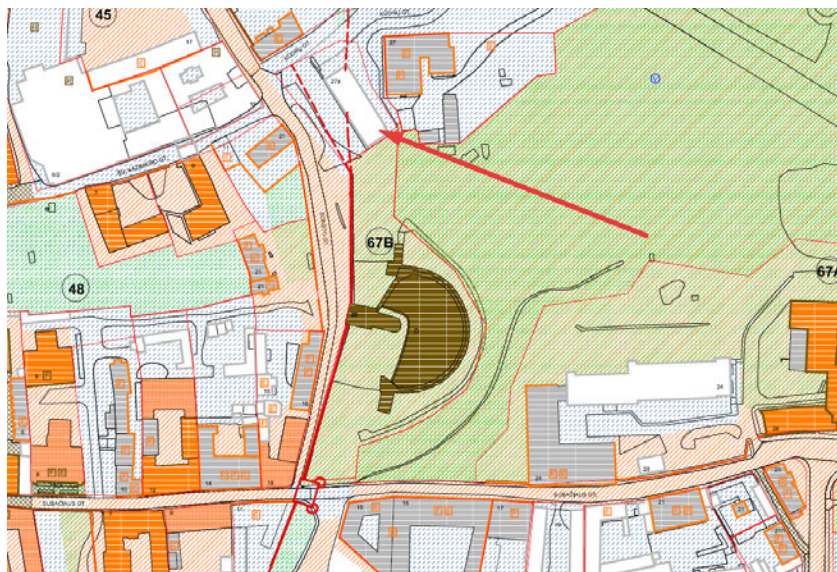
Didžiausias leistinas intensyvumas. 2,5 – 3,0

Didžiausias leistinas tankis - 61 – 80

Didžiausias leistinas pastatų aukštis metrais. 13 – 16 m.

2.3. Vilniaus senamiesčio apsaugos zonos reglamentai. II miestas 2 dalis, 67B kvartalas

67B kvartalo žemėlapis (nurodomas restauravimas – atkūrimas; gynybinės miesto sienos ir jos liekanų spėjamas kontūras

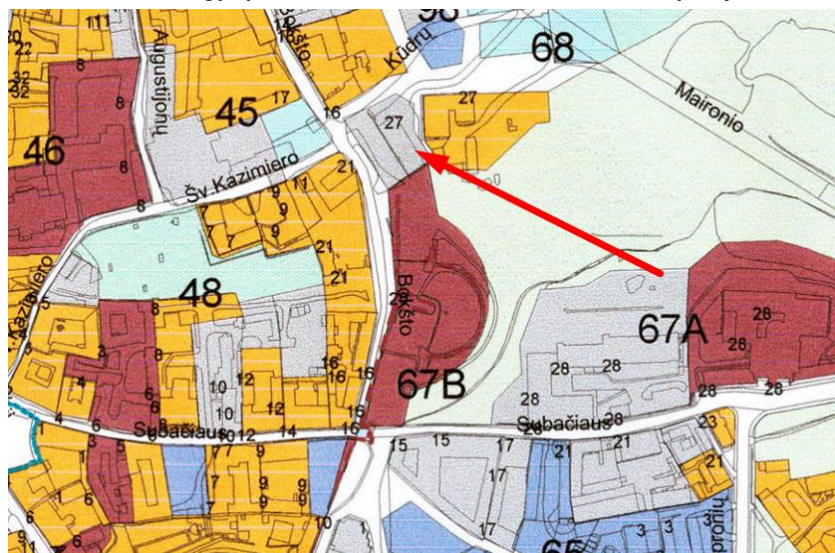

- SUTARTI ŽENKLAI:**
- VILNIAUS SENAMIESČIO STATINIŲ TVARKYMO REŽIMAI:**
- SAUGOMI STATINIAI**
- KONSERVAVIMAS - RESTAURAVIMAS
 - RESTAURAVIMAS
 - RESTAURAVIMAS - ATKŪRIMAS
 - Konservuojami - restauruojami fasadai
 - Restauruojami fasadai
 - Konservuojami - restauruojami pastatų fasadai, elementai, rūšys
 - Restauruojami pastatų fasadai, elementai, rūšys
- KITI STATINIAI**
- statiniai, turintys kultūrinės vertės požymių
 - kiti statiniai
 - praeities statiniai
- VILNIAUS SENAMIESČIO TERITORIJŲ TVARKYMO REŽIMAI:**
- KONSERVAVIMAS - RESTAURAVIMAS
 - RESTAURAVIMAS
 - RESTAURAVIMAS - ATKŪRIMAS
- SENAMIESČIO ŽELDYŲ TVARKYMO REŽIMAI**
- KONSERVAVIMAS - RESTAURAVIMAS
 - RESTAURAVIMAS - REKONSTRAVIMAS
 - REKONSTRAVIMAS - ATKŪRIMAS
 - Restauruojami - rekonstruojami gatvių želdynai
- KITI ŽENKLAI:**
- Vilniaus pilis, valstybinis kultūros paminklas
 - Gynybinės miesto sienos ir jos liekanų kontūras (nustatytas tyrimų metu)
 - Gynybinės miesto sienos ir jos liekanų kontūras (spėjamas)
 - Vidkės, kurių tvarkymo režimas skiriamas rengiant šią teritorijų planavimo dokumentus
 - Teritorijos, kurių atkūrimo pagrindinis būdas visuomenės šaltųjų šaltųjų atkūrimas ir korekavimas
 - Sklypų ribos

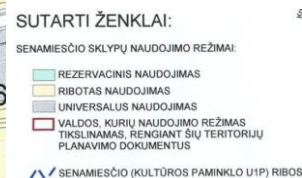
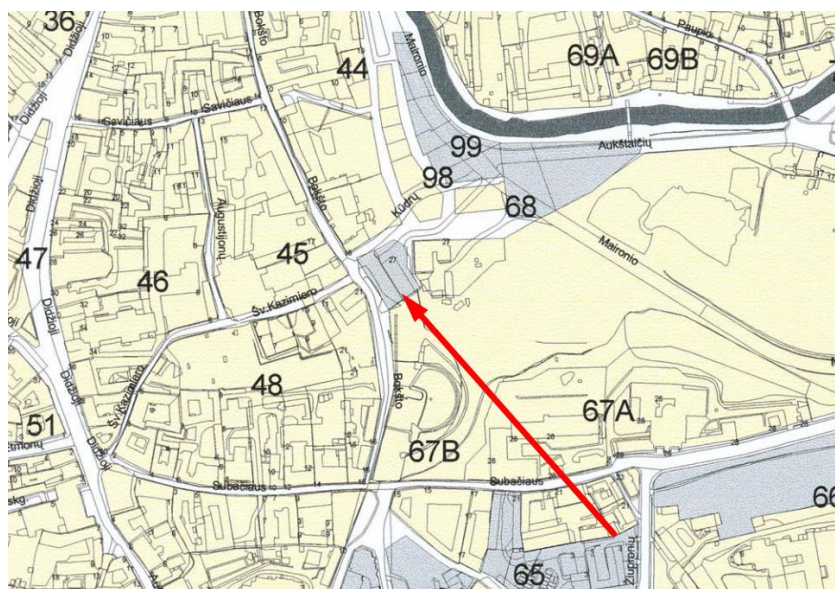
67B kvartalo tekstinė dalis:

1	2	3	4	5
Maironio 27 A – Inžineriniai statiniai	Kiti statiniai	Galimi remonto, rekonstravimo, nedidinant tūrio ir aukštingumo, griovimo darbai.	Universalus naudojimas – infrastruktūros statyns	Visi žemės kasimo darbai vykdomi archeologo priežiūroje. Tyrimų metu fiksuoti vertingi elementai tvarkomi pagal konservavimo – restauravimo technologijas.
	Teritorijos elementai	Restauravimo, atkūrimo, remonto darbai		
	Želdynai	Rekonstravimas - atkūrimas		

Tvarkymo režimas, galimi tvarkymo darbai. Galimi remonto, rekonstravimo, nedidinant tūrio ir aukštingumo, griovimo darbai. Galimas gynybinės sienos atkūrimas, kontūro atžymėjimas.

Naudojimo režimas, galimos paskirtys. Universalus naudojimas – infrastruktūros statyns.

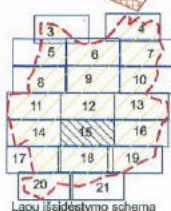
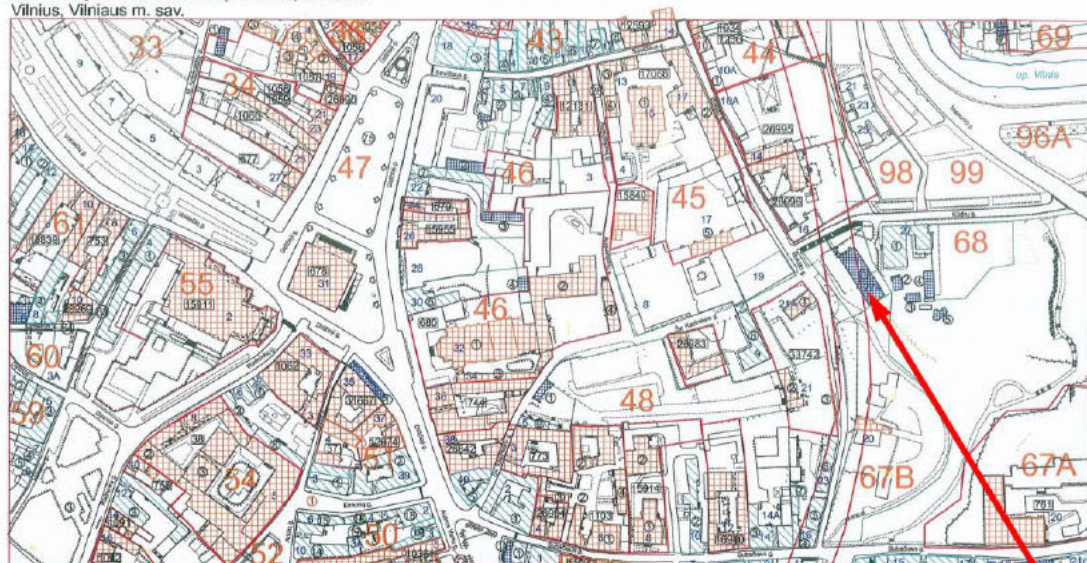
2.4. Vilniaus senamiestis. Unikalus objekto kodas 16073, U1P. Teritorijos ribų planas.

15 lapas. Teritorijoje esantys kiti objektai.

VILNIAUS SENAMIESTIS (16073, U1P)

APIBRĖŽTŲ TERITORIJOS RIBŲ PLANAS, 15 LAPAS

Vilnius, Vilniaus m. sav.

- Sutartiniai ženklai:**
- Nekilnojamosios kultūros vertybės apibrėžtos teritorijos ribos
 - Nekilnojamosios kultūros paveldo objektų apibrėžtos teritorijos ribos
 - Nekilnojamosios kultūros paveldo objektai, kuriems apibrėžtos teritorijos ribos
 - Nekilnojamosios kultūros paveldo objektai, kuriems nenaibrėžtos teritorijos ribos
 - Teritorijoje esantys, vertingų savybių požymių turintys objektai
 - Teritorijoje esantys kiti objektai
 - Suformuotų kadastrinių skylių ribos
 - Namo numeris
 - Kultūros paveldo vietovės urbanistinės struktūros statys

M 1 : 2 000 (viename cm - 20 m)

Nuoroda: Teritorijos vertingosios savybės ir kiti žymėjimai pateikti 34 lape.

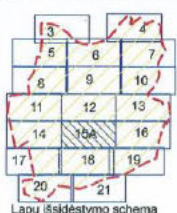
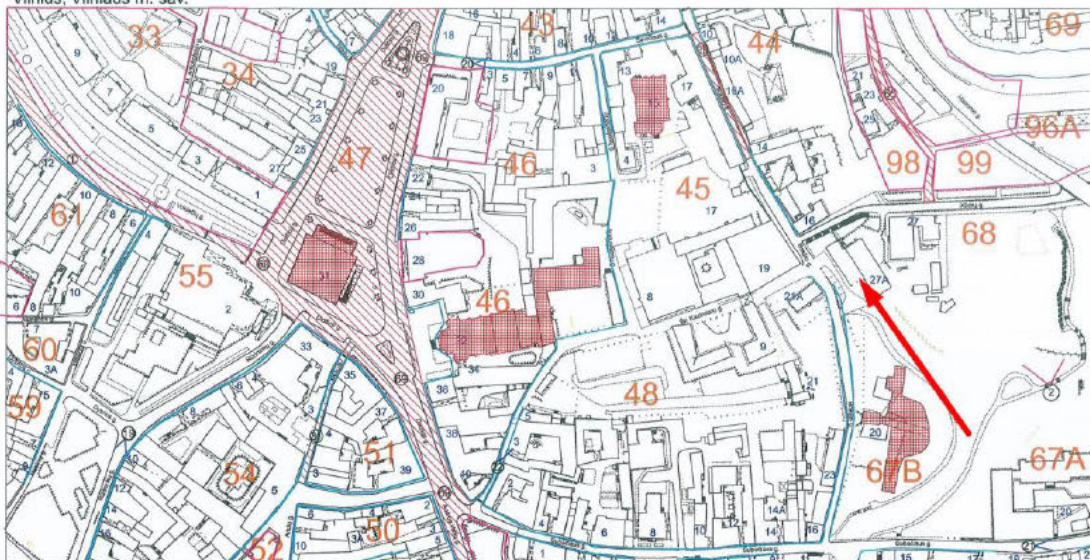
KULTŪROS PAVELDO CENTRAS	
Vilniaus senamiestis (16073, U1P) apibrėžtų teritorijos ribų plano projektas	
Teritorijos ribas ir vertingasias savybes pažymėjo Duomenų skyriaus Urbanizacijos vietovių poskyrio vedėja	
Plano projektą sudarė Duomenų skyriaus Statinių poskyrio vyr. paminklotvarkininkė	
Šiuo projekto Nr. G-446-(769) (Pasiūlymas Nr. RM 013.2007-01-26)	
Plano projektą patikrino Duomenų skyriaus vedėja	
Plano projektą priėmė direktorius	
	2013-09-16

15A lapas.

VILNIAUS SENAMIESTIS (16073, U1P)

APIBRĖŽTŲ TERITORIJOS RIBŲ PLANAS, 15A LAPAS

Vilnius, Vilniaus m. sav.

- Sutartiniai ženklai:**
- Dominantės
 - Nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje esančios vertingosios savybės
 - Galvių užstatymo išskirtinės
 - Perspektyvos
 - Siluetų apžvalgos taškai
 - Vietoviet reikšmingo buvusio užstatymo vietos
 - Namo numeris
 - Kvartalo numeris

M 1 : 2 000 (viename cm - 20 m)

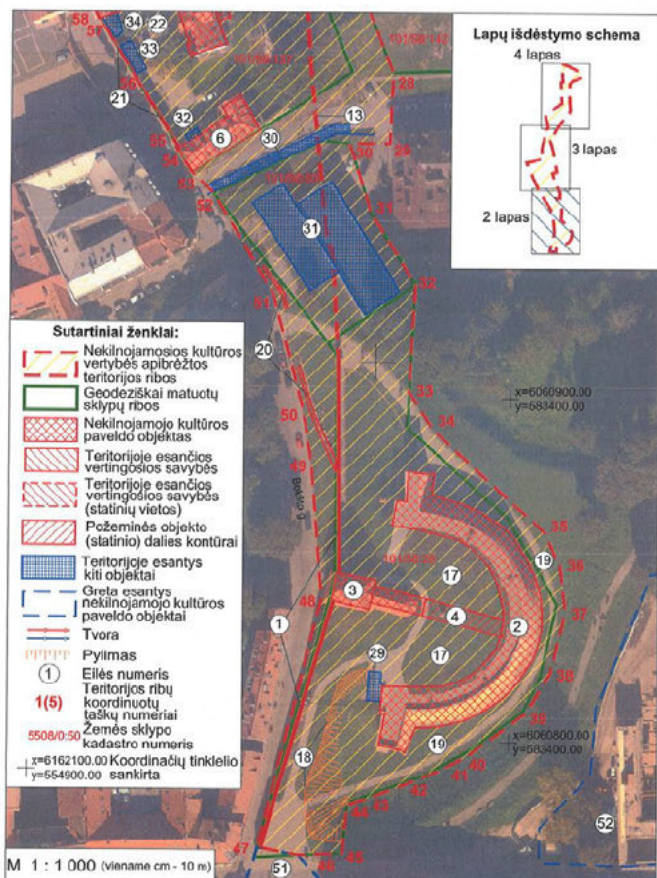
Nuoroda: Teritorijos vertingosios savybės ir kiti žymėjimai pateikti 34 lape.

KULTŪROS PAVELDO CENTRAS	
Vilniaus senamiestis (16073, U1P) apibrėžtų teritorijos ribų plano projektas	
Teritorijos ribas ir vertingasias savybes pažymėjo Duomenų skyriaus Statinių poskyrio vyr. paminklotvarkininkė	
Plano projektą sudarė Duomenų skyriaus Statinių poskyrio vyr. paminklotvarkininkė	
Šiuo projekto Nr. G-446-(769) (Pasiūlymas Nr. RM 013.2007-01-26)	
Plano projektą patikrino Duomenų skyriaus Statinių poskyrio vedėja	
Plano projektą priėmė direktorius	
	2013-09-16

2.5. Vilniaus miesto gynybinės sienos Subačiaus – Išganytojo - Bernardinų vartų dalies, Bastėjos, stačiatikių Dievo Motinos Ėmimo į dangų soboro, kitų statinių kompleksas (39)

VILNIAUS MIESTO GYNYBINĖS SIENOS SUBAČIAUS – IŠGANYTOJO – BERNARDINŲ VARTŲ DALIES, BASTĖJOS, STAČIATIKIŲ DIEVO MOTINOS ĖMIMO Į DANGŲ SOBORO, KITŲ STATINIŲ KOMPLEKSAS (39, G235K, S752, S758, S759, Atv 17)

APIBRĖŽTŲ TERITORIJOS BEI APSAUGOS ZONOS RIBŲ PLANAS, 2 LAPAS
Bokšto g. 12, 14, 16, 18, 20, Maironio g. 14, 19, Vilniaus m., Vilniaus m. sav.

Komplekso dalys:

1. Subačiaus – Išganytojo – Bernardinų vartų gynybinės sienos dalis (25162, G235K10)
2. Bastėjos kazematų statinys (25164, G235K12, 1399-6016-7024)
3. Bastėjos bokštas (44378, 1399-6016-7013)
4. Bastėjos tunelis (44379)
5. Pirmas namas (26998, S759, 1096-5002-6014 1094-0043-6017)
6. Antras namas (44296, 1094-0043-6028)
7. Trečias namas (26995, S758, 4400-3830-9974)
8. Romerių namas (1034, Atv17, 1094-0043-3036, 1094-0043-3014, 1094-0043-3025)
9. Kelvirts namas (39453, 1094-0224-0017)
10. Vilniaus stačiatikių Dievo Motinos Ėmimo į dangų soboras (1104, S752, 1001-9000-2019)
11. Adomo Mickevičiaus paminklas (15289)
12. Barėljefinės plokštės (7534)

Teritorijoje esantys kiti objektai:

29. Priestatas I
30. Laiptai
31. Statinys I
32. Priestatas II
33. Ūkinis pastatas
34. Priestatas III
35. Priestatas IV
36. Pastatas I
37. Pastatas II
38. Pastatas III
39. Požeminis garažas
40. Garažai I
41. Garažai II
42. Priestatas V
43. Statinys II
44. Garažai III
45. 1987-08-23 mišingo atminimo ženklas

Teritorijoje esančios vertingosios savybės

13. Spėjama gynybinės sienos vieta
14. Išganytojo vartų vieta
15. Bernardinų vartų vieta
16. Išganytojo bokšto vieta
17. Bastėjos terasa
18. Pietinio flankinio priestato pylimas
19. Fosa
20. Tvoros liekanos
21. Tvora I
22. Lauko akmenų grindinys
23. Tvora II
24. Pastato sienos liekanos
25. Tvora III
26. Pastato siena
27. Statinio liekanos
28. Terasa

Greta esantys nekilnojamojo kultūros paveldo objektai:

46. Vilniaus Šventųjų Pranciškaus Asyzičiaus, Bernardino Sieniečio bei Šv. Onos bažnyčių ir bernardinų vienuolyno statinių ansamblis (766, G204KP, Atv 61)
47. Bernardinų tiltas (16763, S69, IV 1006)
48. Užupio tiltas (16768, S07, IV 1011)
49. Namai (10343, IR 10)
50. Ligoninės statinių kompleksas (1033, G378K, Atv 16)
51. Vilniaus miesto gynybinės sienos Medininkų - Subačiaus vartų dalies, Šv. Teresės bažnyčios ir basųjų karmelitų vienuolyno, Šv. Dvasios cerkvės ir vienuolyno kompleksas (748, G235K, G359K, G357, Atv 6, Atv 42, Atv 41, Atv 47)
52. Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblis (761, G360K, Atv 56)

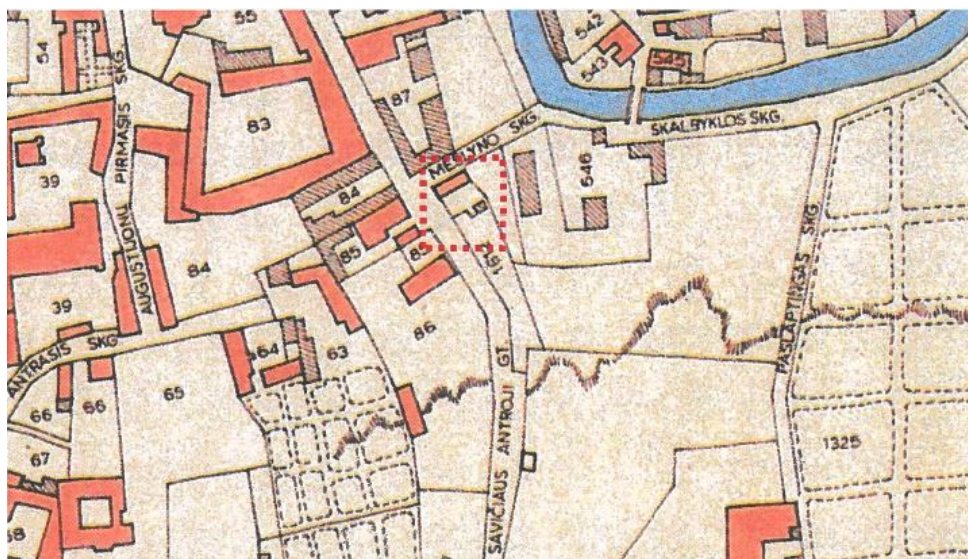
	KULTŪROS PAVELDO CENTRAS	Vilniaus miesto gynybinės sienos Subačiaus – Išganytojo – Bernardinų vartų dalies, Bastėjos, stačiatikių Dievo Motinos Ėmimo į dangų soboro, kitų statinių komplekso (39, G235K, S752, S758, S759, Atv 17) apibrėžtų teritorijos bei apsaugos zonos ribų plano projektas
Teritorijos bei apsaugos zonos ribas ir vertingasias savybes pažymėjo Duomenų skyriaus		
Urbanizuotų vietovių poskyrio		
vyr. paminklotvarkininkė		
Plano projektą sudarė Duomenų skyriaus		
vyresn. paminklotvarkininkas (k.p. Nr. 1GKV-1308)		
vyresn. paminklotvarkininkė		
Plano projektą patikrino Duomenų skyriaus Urbanizacijos		
vedėja		
Plano projektą priėmė		
direktorius		

2.6. Sklypo Maironio g. 27A, Vilniaus m. Iir 67 kvartalo urbanistinė – erdvinė užstatymo raidos analizė (V. Drėma „Dingęs Vilnius“ 1991 m.)

Sklypo vietą Vilniaus senamiestyje galime įvardinti kaip jungtį tarp viduramžių centro ir priemiesčio, kuriuos natūraliai skyrė Vilnios upės slėnio sąlyginai status pietvakarinis šlaitas. Viršuje, ant šlaito ir už jo kūrėsi ir vystėsi miestui ir valstybės centrui būdinga senamiesčio urbanistinė struktūra, o apačioje šlaito, išnaudojant sraunią Vilnios upės tėkmę, buvo sukurta ypatinga hidrologinės inžinerijos sistema ir su ja susijusi žemėnauda. Urbanistinei raidai itin svarbus faktorius buvo miesto gynybinės sienos atsiradimas XVI a. pirmaisiais dešimtmečiais. Nagrinėjamo sklypo teritorija išsidėsčiusi ant dalies buvusių istorinių valdų žemės, tarp Bokšto ir Kūdrų gatvės sankryžos; urbanistinę raidą apsprendė gamtinės sąlygos, reljefas, miesto gynybiniai įtvirtinimai ir žemėvaldos specifika. Nuo XVIIIa. Prie Subačiaus gatvės įsikūrus Kūdikėlio Jėzaus našlaičių prieglaudai, pastarajai beveik šimtą metų priklausė didžioji dalis nagrinėjamo sklypo. Iki XXa. pabaigos nagrinėjamo sklypo teritorija liko neužstatyta kapitaliniais pastatai, nuo Bokšto gatvės skyrė mūrinė tvora, kuri suteikė Bokšto gatvei tam tikrą charakterį.

67 kvartalui be Tymo priemiesčio specifikos, Sungušų dvaro bei Misionierių vienuolyno, miesto sienos, vietovės urbanizacijos raidą įtakojo vakarų pusėje besivystantis miestas. Nuo gynybinės sienos ir Subačiaus vartų pro Bastėją besileidžiant Bokšto gatvės trasa bei takas, o vėliau gatvė tarpo Bokšto gatvės ir Tymo priemiesčio – tai seniausios urbanistinės jungtys nagrinėjamo sklypo aplinkoje. Dar funkcionuojant miesto sienai, Kūdrų gatvės vietoje egzistavo jungtys – vartai tarp miesto ir priemiesčio. Tokia nuomonė atsispindi ankstyvojoje istoriografijoje, taip pat tą lyg ir patvirtina 1648 m. Fridricho Getkanto Vilniaus įtvirtinimų planas. Ankstyvuojau laikotarpiu tai buvo tiesiog griovys ir takas į vartus, kuriuo į Vilnią iš miesto tekėjo nešvarumai. Vėliau, XVIII a.pab. – XIXa.pr., kai miesto siena neteko savo reikšmės, buvęs griovys ir takas jau buvo gavęs Mešlyno (Gnoinyj) gatvės pavadinimą, kuris vaizdžiai nusako to meto gatvės vaizdą ir būklę. Perkėlus iš miesto centro Žuvų turgų į Tymo priemestį, XIXa.vid. dokumentuose randame toje vietoje Žuvų skersgatvį, vėliau – Ežerų ir pagaliau – Kūdrų gatvės vardą, (dab. O.Šimaitės).

Miesto siena šioje vietoje egzistavo iki XVIIIa. Pab. XVIIIa. paskutiniais dešimt. Ji buvo šioje vietoje beveik išardyta ar apleista. Ne veltui miesto sienos ardymo darbai prasidėjo kaip tik nuo aprašomos atkarpos. XVIIIa.pab. Bastėja taip pat buvo apleista ir paversta miesto šiukšlynu, jos grioviai ir mūrai užpilti žeme. Sunykus miesto sienai, iš esmės pasikeitė urbanistiniai ryšiai tarp miesto centro ir vakarinių priemiesčių. Be to, XIX a. įnešė daug pokyčių į politinį, visuomeninį ir ekonominį miesto gyvenimą. Suaktyvėjo vietovės urbanizacija Tymo priemiestyje. Kaip buvo pažymėta anksčiau, žemė aprašomoje vietovėje priklausė miestui. Teritorija už miesto sienos šlaito apačioje, prie kanalo buvo nuomojama činčo teise. XVIII a.pab. – XIX a.pr. magistrato dokumentuose Tymo priemiestyje vardinami nuomojami sklypai ir mediniai statiniai juose. Bokšto gatvės atkarpoje nuo Subačiaus gatvės iki dab. Kūdrų gatvės – sklypai neregistruoti ir neatsispindi dokumentuose. 1808m. K.Griunerto miesto plane prie Mešlyno gatvės, siaurame 1612 posesijos rėžyje, pavaizduotas šonu į gatvę stovintis mūrinis pastatas. Rašytiniai šaltiniai nepateikia duomenų apie čia stovėjusį mūrinį namą. Vėlesniuose planuose ir dokumentuose žinios apie jį taip pat nepateikiamos.

Pagal 1875m. perspektyvinį Vilniaus miesto planą Tymo gatvės vakarinė dalis turėjo būti įjungta į mūrinių namų kvartalą, kur buvo leistas 2-3 aukštų namų statyba. Priešinga, rytinė gatvės pusė turėjo išnykti. Čia buvo uždrausti remonto darbai. Miesto valdžia užsiėmė Vilnios reguliavimo darbais, nukanalizavo vyskupo malūno kanalą, išplėtė ir išgrindė Kūdrų skersgatvį, kuris jungė senamiestį su Tymo Žuvų turgumi. Skersgatvyje buvo įrengti laiptai iš Bokšto gatvės į Tymo priemestį. Visos šios priemonės suintensyvino mūrinių pastatų statybą Tymo rajone, tačiau jis liko vienu skurdžiausiu miesto rajonu.

Teritorijos užstatymo transformacijos XIXa.pab. – XXa.pr. rodo vietovės architektūrinės kokybės vystymosi tendenciją. Kraštovaizdžio kaita, 2-3a. mūrinių namų atsiradimas, Tymo kvartale pakeitė apžvalgos perspektyvą nuo Bokšto gatvės į rytus, tačiau užstatymas savo aukščiu apimtimi ar išraiška nenutraukė vizualinių ryšių tarp aplinkinių senamiesčio rajonų. Bokšto gatvės išsklotinė praktiškai nepakito iki XXa.II pusės, gatvės perspektyvoje vyravo tvoros ir tolumo plano vizualiniai erdviniai akcentai.

Po Antrojo Pasaulinio karo didžioji dalis pastatų Tymo priemiestyje buvo nugriauti, apleisto priemiesčio likučiai, tiesiant Maironio gatvę 1960-1970m., buvo nušluoti nuo žemės paviršiaus, nauja transporto magistralė sunaikino senąją urbanistinę struktūrą, išliko tik Maironio g. 19 ir 27 pastatai. Atgimimo laikotarpiu XXa. paskutiniai dešimtmečiai atnešė pokyčius nagrinėjamos vietos artimojoje aplinkoje. Kitoje Bokšto gatvės pusėje buvo atkurtas prieš karą egzistavęs užstatymas (Bokšto g. 17 ir 19), vakarinėje buvusio Tymo priemiesčio dalyje prie šlaito pastatyti nauji 2-3 aukštų gyvenamieji namai, kurie lyg ir žymi buvusią istorinę struktūrą. Pastaraisiais dešimtmečiais buvusio Tymo kvartalo teritorija pergyvena renesansą. Ji naudojama vilniečių kaip viešojo erdvės įvairiems renginiams, turgui, mugėms ir t.t. Buvusios ir prarastos miesto dalies urbanistinės struktūros atgaivinimo klausimas aktualus ir svarstomas pastaraisiais dešimtmečiais. Be abejo, vietovei gyvybingumo suteikia naujai sutvarkyta buv. Kūdrų gatvė, taip pat atžymėta buvusio kanalo vaga ir Nobelio premijos laureate Č. Milošo laiptai, vietovėje atsirado nauji kultūriniai ir urbanistiniai akcentai, kuriuos sąlygojo istorinio miesto raidos poreikiai.

2.7. Archeologija - ištrauka (tyrimai pridedami kaip priedas nr.1-1 ir priedas nr.1-2)

Iš istorinių planų, kitos istorinės informacijos, bendro istorinės geografijos suvokimo, žinoma, kad tiriamasis sklypas Maironio g. 27A yra amžių bėgyje stipriai kitusiame, urbanizuotame Vilnios upės šlaite. Natūraliai bei dėl žmogaus veiklos šioje Vilniaus dalyje Vilnios vaga kito, atsirasdavo ir nunykdavo protakos, kanalai, salos, kol galop susiformavo dabartinė situacija, kai upės vaga nuo tiriamojo sklypo šiaurės rytinės ribos yra nutolusi apie 120 m. Iš istorinių planų, pvz., vadinamojo „Fiurstenhofo“ Vilniaus plano, datuojamo 1737 metais, žinome, kad kai kuriais istoriniais laikotarpiais vanduo būdavo gerokai arčiau sklypo Maironio g. 27A vietos. Vilniaus miesto dalis, kurioje yra tiriamasis sklypas veikiausiai buvo apgyvendinta ar tiesiog buvo gyvenamosios vietos įtakos zonoje jau XIV amžiuje. Pasibaigus kovų su kryžiuočiais ir jų sąjungininkais, vidaus kovų laikotarpiui, po santykinai ramaus XV amžiaus II ketvirčio – II pusės, XV amžiaus pabaigoje Lietuvos sostinei iškilo pavojus iš Rytų – Maskvos valstybės ir jos tuometinių sąjungininkų, Krymo totorių. Totorių raiteliai pasiekdavo netolimas Vilniaus apylinkes, todėl buvo būtina įtvirtinti miestą. Tuo tikslu 1503–1522 metais centrinė miesto dalis apjuosta mūrine gynybine siena su vartais. Dalis tiriamojo sklypo atsidūrė vidinėje (miesto) gynybinės sienos pusėje, dalis – išorinėje (priemiesčio). XVI amžiuje – XVII amžiaus I pusėje gynybinės sienos vidiniame perimetre, būta gynybiniais tikslais neužstatyto zonos – pravažiavimo kelio. Tikėtina, kad iš tokio kelio išsivystė ir pietinė dabartinės Bokšto gatvės dalis. Vėliau, miestui vystantis, šios teritorijos užstatymas, veikla joje kito.

Kultūros paveldo departamento
Vilniaus teritoriniam skyriui

Vilniaus senajo miesto su priemiesčiais (25504), Vilniaus senamiesčio (16073), Vilniaus miesto gynybinių įtvirtinimų liekanų (39) teritorijose, Vilniaus m. sav., Vilniaus m., Maironio g. 27A
2018 m. atliktų

ŽVALGOMŲJŲ ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ PAŽYMA

2018 m. spalio mėn. UAB „Senajo miesto architektai“ užsakymu UAB „Teisinga orbita“ atliko žvalgomuosius archeologinius tyrimus (vad. T. Bajarūnas) Vilniaus senajo miesto su priemiesčiais (25504), Vilniaus senamiesčio (16073), Vilniaus miesto gynybinių įtvirtinimų liekanų (39) teritorijose, Vilniaus m. sav., Vilniaus m., Maironio g. 27A (žr. priedą Nr. 1). Tyrimų leidimą (LA-447) 2018 m. spalio 3 d. išdavė Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (žr. priedą Nr. 4). Archeologinių tyrimų metu buvo iki žemio ištirti trys 2x2 m šurfai ir vienas 2x3 m šurfas (žr. priedą Nr. 1), iš viso 18 m² plotas. Žvalgomųjų archeologinių tyrimų tikslas – nustatyti ar sklypo teritorijoje esama archeologinio sluoksnio, archeologinių struktūrų, suformuoti paveldosauginę (-es) išvadą (-as).

Šurfas Nr. 1 tirtas sklypo Maironio g. 27A P dalyje, priešais išlikusias Vilniaus gynybinės sienos liekanas, topografiškai lygioje vietoje, orientuotas Š kryptimi, 2x2 m dydžio (žr. priedą Nr. 1, Fotografiją Nr. 1). Šurfo koordinatės (LKS–94):

X	Y	Centro Z (H _{abs})
583351.86	6060928.18	113,52
583350.04	6060928.32	113,55
583349.91	6060926.36	113.73
583351.91	6060926.13	113.65

Tirtos vietos viršuje slūgsojo 0,05 m storio velėnos sluoksnis, po šiuo sekė 0,55 – 0,60 m storio šviesiai pilko smėlio sluoksnis. Po šiais sluoksniais slūgsojo 0,75 – 0,80 m storio permaišytas gelsvas, pilkas smėlis su žvyro tarp sluoksniais kuriame aptinkamos XVII – XX a. radiniai (buitinės

keramikos fragmentai, stiklas), stambios griuvenos (gotikinių plytų liekanos) ir statybinės XX a. griuvenos (betoninių konstrukcijų liekanos, asfalto fragmentai). Po pastaruoju sluoksniu buvo pasiektas 0,60 m storio permaišytas tamsiai pilko smėlio, gelsvo smėlio sluoksnis su XVII – XX a. radiniais (buitinės keramikos fragmentais, stiklu, XX a. šiukšlėmis) (Fotografiją Nr. 3). Atsižvelgiant į tai, kad gruntas tapo nestabilus, šūrfas tirtas iki 2,05 m gylio ir buvo nuspręsta pasiekti žemio lygi kalamojo grąžto pagalba. Sukalus grąžtą 2 m į gylį, žemis nebuvo pasiektas. Šūrfas tirtas iki bendro 2,05 m gylio (Fotografiją Nr. 4). Po tyrimų šūrfas užkastas (žr. Fotografiją Nr. 22).

Šūrfas Nr. 2 tirtas sklypo Maironio g. 27A PR dalyje, siekiant nustatyti 1987 m. savavališkai iškastos duobės¹ ribas, topografiškai lygioje vietoje, orientuotas ŠR kryptimi, 2x2 m dydžio (žr. priedą Nr. 1, Fotografiją Nr. 2). Šurfo koordinatės (LKS–94):

X	Y	Centro Z (H _{abs})
583327.31	6060943.42	113.67
583328.88	6060944.46	113.68
583330.02	6060942.69	113.71
583328.38	6060941.70	113.73

Tirtos vietos viršuje buvo išklotos 0,10 m storio betoninės plytelės, po kuriomis sekė 0,10 – 0,15 m storio skaldos sluoksnis. Po šiuo sluoksniu sekė 0,05 m storio šviesiai rudo smėlio sluoksnis. Po šiais slūgsojo 1,70 – 1,80 m storio tamsiai pilko smėlio su balto smėlio tarp sluoksniais sluoksnis, kuriame buvo aptiktos XX a. statybinėmis griuvenos (betoninių konstrukcijų liekanos, asfalto fragmentai), XVII – XX a. radiniai (buitinės keramikos fragmentai, XX a. šiukšlės) (Fotografijas Nr. 6 ir 7). 2,10 m gylyje buvo pasiektas betoninis pagrindas, kuris vėliau paaiškėjo, kad yra susijęs su šiuo metu veikiančia šilumine trasa, todėl giliau kasti šurfo nebuvo tikslingas ir įmanoma. Dėl šių priežasčių šūrfas tirtas iki 2,10 m gylio V dalyje, o R tik iki 1,80 m (Fotografiją Nr. 5). Po tyrimų šūrfas užkastas (žr. Fotografiją Nr. 23).

Šūrfas Nr. 3 tirtas sklypo Maironio g. 27A Š dalyje, priešais 2002 m. atliktų archeologinių žvalgymų (vad. R. Žukovskis) metu aptiktus Vilniaus gynybinės sienos mūro fragmentus², topografiškai nelygioje vietoje, orientuotas ŠR kryptimi, 2x3 m dydžio (žr. priedą Nr. 1, Fotografiją Nr. 8). Šurfo koordinatės (LKS–94):

¹ Patkauskas, S., 1987, *Žemės kasimo darbų šiluminės vandentiekio siurblinės statybos zonoje Tiesos g. (Bokšto – Kūdrų g. kampas) archeologinės priežiūros ataskaita*, Vilnius, (ataskaitos kopiją pateikė užsakovas, ataskaitos ištrauka – žvalgomųjų archeologinių tyrimų projekto priede Nr. 3);

² Žukovskis, R., 2003, *Žvalgomųjų archeologinių tyrimų ir žvalgymų Kūdrų g. Vilniuje, 2002 metais ataskaita*, Vilnius, 2003, LIIR f. 1 byla 3925

X	Y	Centro Z (H_{abs})
6060971.26	583340.75	105.93
6060969.63	583341.85	106.09
6060971.24	583344.15	105.28
6060972.82	583343.11	105.04

Tirtos vietos viršuje buvo 0,10 m storio velėnos sluoksnis, po kuriuo atsidengė 0,20 m storio šviesiai pilka žemė su XX a. šiukšlėmis. Po šiuo sluoksniu sekė 0,80 – 1,10 m storio šviesiai pilkos žemės sluoksnis su XVII – XX a. radiniais (buitinės keramikos fragmentais, XX a. statybinėmis griuvenomis ir šiukšlėmis, smulkiomis ir stambiomis griuvenomis). Šiame sluoksnyje atsidengė Vilniaus gynybinės sienos fragmentas (žr. Fotografijas Nr. 9 – 12), viršutinė jo dalis – 104,66 m H_{abs} , o pati žemiausia – 103,11 m H_{abs} . Panašu, kad mūras yra apardytas XX a. statybos darbų ir geriausiai išlikęs PV šurfo dalyje. Mūras išsidėstęs beveik per visą šurfą, tik šurfo R dalyje jis nebuvo aptiktas. Mūras sudarytas iš kalkių skiedinio, 30x15x8 cm dydžio gotikinių plytų ir stambių akmenų. Mūrą apžiūrėjęs architektūros ekspertas Robertas Zilinskas jį datavo XVII a. pradžia. Pagal 1648 m F. Getkanto planą aptiksliai šalia šios vietos Vilniaus gynybinė sienas daro posūkį (žr. priedus Nr. 1 ir 2), tai galėtų paaiškinti tokį mūro išsidėstymą šurfe. Taip pat išlieka tikimybė, kad čia gali būti Vilniaus gynybinės sienos kontraforso liekanos. Po ankščiau minėtu sluoksniu aptinkamas 0,70 – 0,80 m storio XVII – XVIII a. tamsiai pilko smėlio kultūrinis sluoksnis su tą įrodančiais archeologiniais radiniais (XVII – XVIII a. monetomis, kulkomis, buitinės keramikos fragmentais, kitais spalvotųjų metalų dirbiniais). Po šiuo, šurfo ŠV dalyje, aptinkamas 0,10 – 0,20 m storio kalkių, smulkių griuvenų ir žvyro sluoksnis. Po juo, šurfo ŠV dalyje, slūgsojo 0,20 – 0,50 m storio tamsiai pilkos žemės sluoksnis (Fotografijas Nr. 16 ir 17). Įžemis – žalsvas molis, šurfe pasiskirstęs skirtingai. Jo lygis nuo centrinės šurfo dalies į ŠV šurfo dalį krenta nuo 103,64 iki 102,08 m H_{abs} (žr. Fotografijas Nr. 14 – 17). Įžemis giliausioje šurfo vietoje, ŠV dalyje, pasiektas 3,20 m gylyje. Jau pasiekus 3,00 m gylį šioje vietoje pradėjo sunktis vanduo. Šurfas tirtas iki 3,20 m gylio. Po tyrimų Vilniaus gynybinės sienos fragmentai padengti keliais sluoksniais agroplėvelės (žr. Fotografiją Nr. 13) ir šurfas užkastas, tuo pačiu sausu gruntu (žr. Fotografiją Nr. 24).

Šurfas Nr. 4 tirtas sklypo Maironio g. 27A V dalyje, siekiant nustatyti ar šioje sklypo dalyje yra išlikęs nesuardytas archeologinis sluoksnis, topografiškai lygioje vietoje, orientuotas ŠR kryptimi, 2x2 m dydžio (žr. priedą Nr. 1, Fotografiją Nr. 18). Šurfo koordinatės (LKS–94):

X	Y	Centro Z (H _{abs})
583327.31	6060943.42	113.67
583328.88	6060944.46	113.68
583330.02	6060942.69	113.71
583328.38	6060941.70	113.73

Tirtos vietos viršuje buvo 0,10 m storio velėnos sluoksnis, po kuriuo atsidengė 0,05 – 0,10 m storio šviesiai rudo smėlio sluoksnis. Po šiuo sluoksniu sekė 0,70 – 0,80 m storio permaišytas tamsiai rudos žemės sluoksnis su XX a. statybinėmis griuvenomis ir pavieniais XVII – XVIII a. radiniais. Po šiais slūgsojo 0,40 – 0,60 m storio tamsiai pilkos žemės sluoksnis su XX a. šiukšlėmis (žr. Fotografijas Nr. 20, 21). Dėl plane nurodytu komunikacinių tinklų paklaidos, 1,40 m gylyje, ties šurfo centru, buvo aptiktas nuotekų vamzdis. Taip pat šurfe pradėjo sunktis vanduo (žr. Fotografiją Nr. 19). Šurfą toliau kasti nebuvo naudinga ir tikslinga, todėl įžemio lygis buvo patikrintas kalamuoju grąžtu. Paaiškėjo, kad giliau pradeda smarkiai sunktis vanduo ir gruntas iš grąžto tiesiog išbyra, todėl šiuo būdu nebuvo neįmanoma nustatyti įžemio lygio. Dėl šių priežasčių šurfas tirtas iki 1,40 m gylio. Po tyrimų šurfas užkastas (žr. Fotografiją Nr. 25).

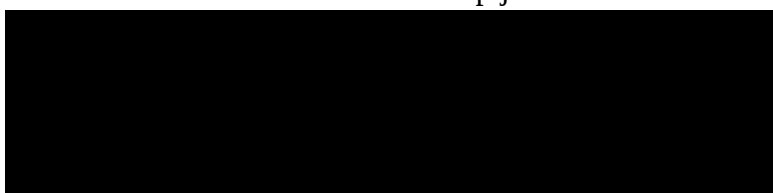
Apibendrinant žvalgomųjų archeologinių tyrimų rezultatus, matome, kad Vilniaus senojo miesto su priemiesčiais (25504), Vilniaus senamiesčio (16073), Vilniaus miesto gynybinių įtvirtinimų liekanų (39) teritorijų, Vilniaus m. sav., Vilniaus m., sklypo Maironio g. 27A teritorijos PR ir PV dalys yra smarkiai apnaikintos XX a. statybos ir komunikacijų tiesimo darbų. Pavieniai XVII – XVIII a. radiniai ir pavieniai gotikinių plytų fragmentai rodo, kad Vilniaus gynybinė siena šioje teritorijoje galėjo eiti ir kultūrinis sluoksnis čia kadaise egzistavo, tačiau didžiojoje šios sklypo dalies teritorijoje dabar jis yra nukastas ir permaišytas. Kadangi šioje teritorijoje išlieka tikimybė aptikti dar nesuardytas Vilniaus gynybinės sienos liekanas ir nesuardytą XVII – XVIII a. archeologinį sluoksnį, atliekant žemės judinimo darbus šioje teritorijoje yra reikalingi archeologiniai žvalgymai, o jų metu aptikus archeologinį sluoksnį – detalieji archeologiniai tyrimai. Matome, kad sklypo Š dalyje situacija skiriasi. Šioje teritorijoje buvo aptiktos Vilniaus gynybinės sienos liekanos ir 0,70 – 0,80 m storio XVII – XVIII a. kultūrinis sluoksnis, todėl atliekant žemės judinimo darbus šioje sklypo teritorijoje yra reikalingi detalieji archeologiniai tyrimai. Šioje sklypo teritorijoje prieš atliekant

detaliuosius archeologinius tyrimus siūloma mechanizuotai nukasti viršutinius archeologiškai nevertingus sluoksnius iki 0,80 – 1,00 m gylio nuo esamo paviršiaus.

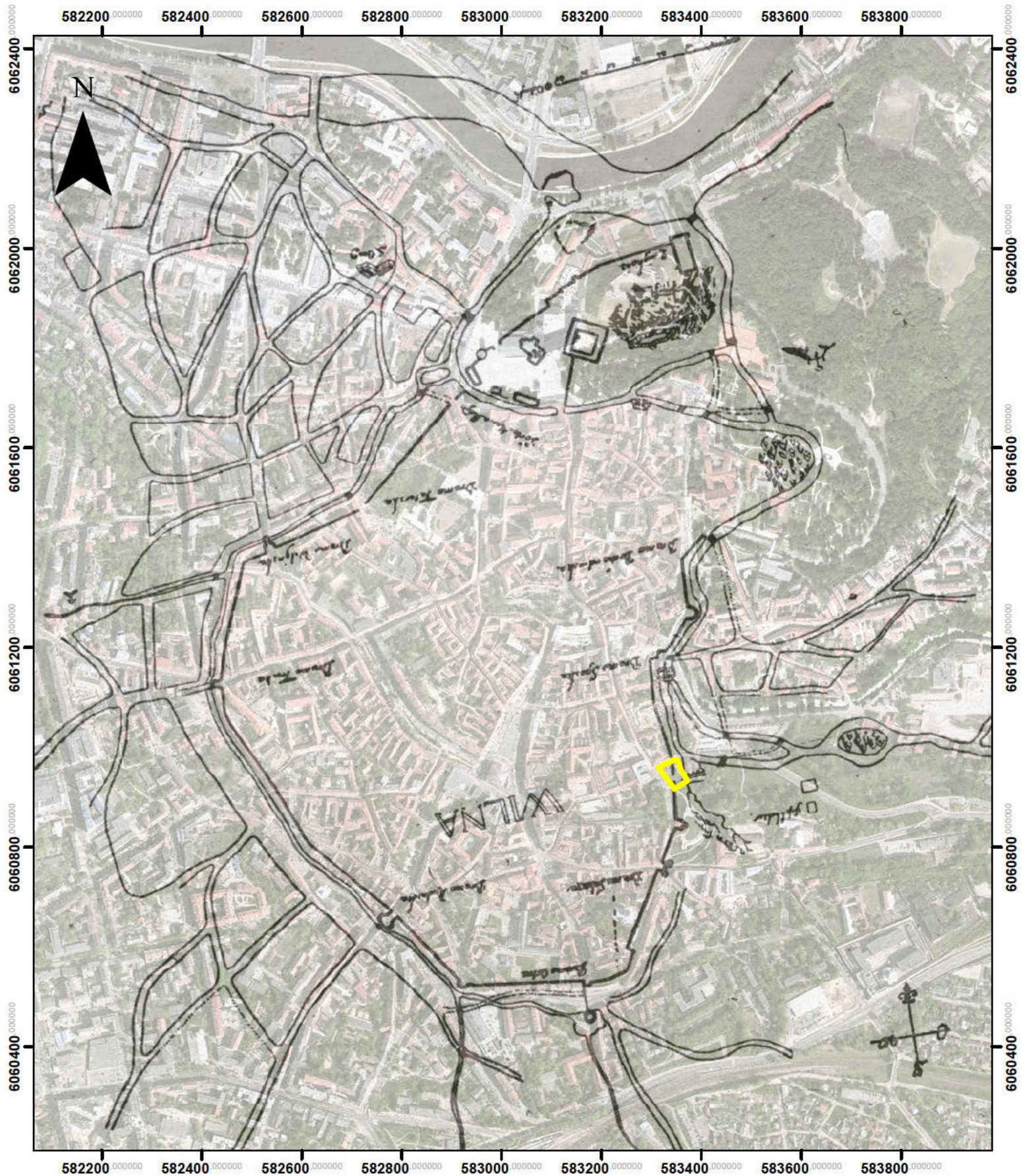
PRIEDAI:

1. Situacijos planas, M 1:400.
2. Apytikslis 1648 m. F. Gedkanto Vilniaus gynybinės sienos planas, M 1:10 000.
1. Žvalgomųjų archeologinių tyrimų fotografijos.
2. 2018–10–03 išduoto leidimo Nr. LA-447 kopija.

Archeologas

Priedas Nr. 2. Apytikslis 1648 m. F. Gedkanto Vilniaus gynybinės sienos planas, M 1:10 000

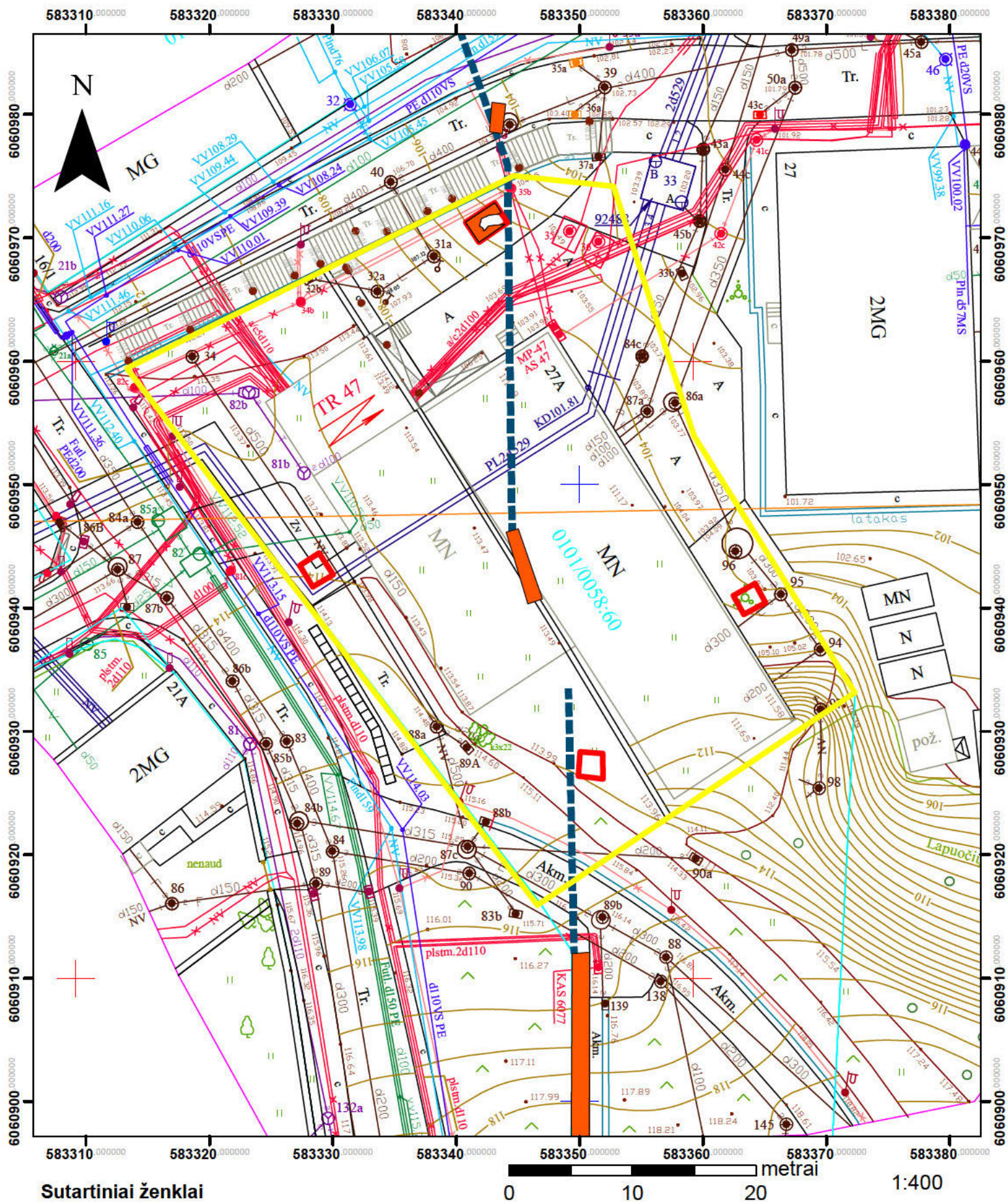
1:10 000

Sutartiniai ženklai

Sklypo Maironio g. 27A ribos

0 250 500 metrai

Priedas Nr. 1. Situācijas planas, M 1:400

Sutartiniai ženklai

- Sklypo Maironio g. 27A ribos
 Vizualiai matomos ir aptiktos archeologinių tyrimų metu Vilniaus gynybinės sienos liekanos
 Atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai
 Vilniaus gynybinė siena pagal 1648 m. F. Gedkanto planą

Priedas Nr. 3. Žvalgomųjų archeologinių tyrimų fotografijos

Šurfas Nr. 1.

Fotografija Nr. 1. Šurfo Nr. 1 bendras situacinis vaizdas prieš tyrimus

Fotografija Nr. 2. Šurfo Nr. 1 bendras situacinis vaizdas pasiekus 2 m gylį

Fotografija Nr. 3. Šurfo Nr. 1 PR sienelė pasiekus 2 m gylį

Šurfas Nr. 2.

Fotografija Nr. 4. Šurfo Nr. 2 bendras situacinis vaizdas prieš tyrimus

Fotografija Nr. 5. Šurfo Nr. 2 bendras situacinis vaizdas ŠV šurfo dalyje pasiekus betoninę (šiluminės trasos) dangą

Fotografija Nr. 6. Šurfo Nr. 2 PR sienelė pasiekus betoninę (šiluminės trasos) dangą

Šurfas Nr. 3

Fotografija Nr. 7. Šurfo Nr. 2 ŠV sienelė pasiekus betoninę (šiluminės trasos) dangą

Fotografija Nr. 8. Šurfo Nr. 3 bendras situacinis vaizdas prieš tyrimus

Fotografija Nr. 9. Šurfo Nr. 3 bendras situacinis vaizdas iš PR, atidengus gynybinės sienos liekanas ir pasiekus įžemį

Fotografija Nr. 10. Šurfo Nr. 3 bendras situacinis vaizdas iš PV, atidengus gynybinės sienos liekanas ir pasiekus įžemį

Fotografija Nr. 11. Šurfo Nr. 3 bendras situacinis vaizdas iš ŠR, atidengus gynybinės sienos liekanas ir pasiekus įžemį

Fotografija Nr. 12. Šurfo Nr. 3 bendras situacinis vaizdas iš PR, atidengus gynybinės sienos liekanas ir pasiekus įžemį

Fotografija Nr. 13. Šurfo Nr. 3 bendras situacinis vaizdas iš ŠR, prieš užkasinėjant, uždengus gynybinės sienos liekanas keliais sluoksniais agroplėvelės

Fotografija Nr. 14. Šurfo Nr. 3 PR sienelė

Fotografija Nr. 15. Šurfo Nr. 3 PV sienelė

Fotografija Nr. 16. Šurfo Nr. 3 ŠR sienelė

Fotografija Nr. 17. Šurfo Nr. 3 ŠV sienelė

Šurfas Nr. 4

Fotografija Nr. 18. Šurfo Nr. 4 bendras situacinis vaizdas prieš tyrimus

Fotografija Nr. 19. Šurfo Nr. 4 bendras situacinis vaizdas pasiekus nuotekų vamzdį ir pradėjus sunktis vandeniui

Fotografija Nr. 20. Šurfo Nr. 4 PR sienelė

Fotografija Nr. 21. Šurfo Nr. 4 ŠV sienelė

Užkasti Šurfai

Fotografija Nr. 22. Užkastas šurfas Nr. 1

Fotografija Nr. 23. Užkastas šurfas Nr. 2

Fotografija Nr. 24. Užkastas šurfas Nr. 3

Fotografija Nr. 25. Užkastas šurfas Nr. 4

Priedas Nr. 4

KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS

LEIDIMAS ATLIKTI ARCHEOLOGINIUS TYRIMUS

2018-10-03

(data)

Nr.

Vilnius

LA-447

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571) 18 straipsnio 6 dalimi, šis leidimas išduotas

_____ arba mokslo laipsnis ir (ar) pedagoginis vardas)

atlikti:

Vilniaus senajo miesto ir priemiesčių archeologinė vietovė (25504), Vilniaus senamiesčio (16073), Vilniaus miesto gynybinių įtvirtinimų liekanų (39) teritorijų

(numatomos tirti vietos pavadinimas, unikalus kodas Kultūros vertybių registre,

Vilniaus m. sav., Vilniaus m., Maironio g. 27A

adresas, archeologinių tyrimų pobūdis)

žvalgomuosius archeologinius tyrimus

pagal archeologinių tyrimų projektą:

Vilniaus senajo miesto vietos su priemiesčiais (25504), Vilniaus senamiesčio (16073), Vilniaus miesto gynybinių įtvirtinimų liekanų (39) teritorijų, Vilniaus m. sav., Vilniaus m., Maironio g. 27A žvalgomųjų archeologinių tyrimų projektas, 2018-10-02

(projekto pavadinimas, aprobavimo data)

archeologinių tyrimų grupę sudaro šie archeologai (pildoma, jeigu grupė sudaroma):

_____ (vardai, pavardės)

(antra pusė)

Papildomi paveldosaugos reikalavimai archeologinių tyrimų metu :

Leidimas galioja iki

2018-11-30

(metai, mėnuo, diena)

Leidimo galiojimas pratęstas iki

(metai, mėnuo, diena)

Apskaitos, paveldotvarkos planavimo
skyriaus vyr. specialistė

(leidimą išdavusio tarnautojo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas, pavardė)

(leidimą galiojimą pratęsusio tarnautojo pareigų
pavadinimas)

(parašas)

(vardas, pavardė)

Leidimas taip pat tyrėjui suteikia teisę naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrėjas archeologinių tyrimų metu ir juos atlikęs privalo laikytis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571), Paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“, patvirtinto Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. ĮV-538 (Žin., 2011, Nr. 109-5162), Nekilnojamųjų kultūros vertybių atskleidimui reikalingų tyrimų duomenų apimties aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2005 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. ĮV-259 (Žin., 2005, Nr. 80-2927), Kultūros paveldo objektų ar vietovių apžiūros, būklės fiksavimo ir tyrimo atlikimo užtikrinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. ĮV-240 (Žin., 2005, Nr. 76-2766), Nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimų metu rastų archeologinių radinių perdavimo muziejams taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. ĮV-66 (Žin., 2005, Nr. 30-960), Leidimų atlikti archeologinius tyrimus išdavimo tvarkos aprašo, kitų teisės aktų nustatytų paveldosaugos reikalavimų ir šiame leidime nustatytų papildomų paveldosaugos reikalavimų.

**Pažyma apie sklype Maironio g. 27A, Vilniuje, ir jo aplinkoje
atliktus archeologinius tyrimus, vietovės archeologinę situaciją**

Archeologinių ir kitų tyrimų apžvalga–apibendrinimas

Autorius –

4/23/2018

Jvadas. Iš istorinių planų, kitos istorinės informacijos, bendro istorinės geografijos suvokimo, žinoma, kad tiriamasis sklypas Maironio g. 27A yra amžių bėgyje stipriai kitusiame, urbanizuotame Vilnios upės šlaite. Natūraliai bei dėl žmogaus veiklos šioje Vilniaus dalyje Vilnios vaga kito, atsirasdavo ir nunykdamo protakos, kanalai, salos, kol galop susiformavo dabartinė situacija, kai upės vaga nuo tiriamojo sklypo šiaurės rytinės ribos yra nutolusi apie 120 m. Iš istorinių planų, pvz., vadinamojo „Fiurstenhofo“ Vilniaus plano, datuojamo 1737 metais, žinome, kad kai kuriais istoriniais laikotarpiais vanduo būdavo gerokai arčiau sklypo Maironio g. 27A vietos. Vilniaus miesto dalis, kurioje yra tiriamasis sklypas veikiausiai buvo apgyvendinta ar tiesiog buvo gyvenamosios vietos įtakos zonoje jau XIV amžiuje. Pasibaigus kovų su kryžiuočiais ir jų sąjungininkais, vidaus kovų laikotarpiui, po santykinai ramaus XV amžiaus II ketvirčio – II pusės, XV amžiaus pabaigoje Lietuvos sostinei iškilo pavojus iš Rytų – Maskvos valstybės ir jos tuometinių sąjungininkų, Krymo totorių. Totorių raiteliai pasiekdavo netolimas Vilniaus apylinkes, todėl buvo būtina įtvirtinti miestą. Tuo tikslu 1503–1522 metais centrinė miesto dalis apjuosta mūrine gynybine siena su vartais. Dalis tiriamojo sklypo atsidūrė vidinėje (miesto) gynybinės sienos pusėje, dalis – išorinėje (priemiesčio). XVI amžiuje – XVII amžiaus I pusėje gynybinės sienos vidiniame perimetre, būta gynybiniais tikslais neužstatyto zonos – pravažiavimo kelio. Tikėtina, kad iš tokio kelio išsivystė ir pietinė dabartinės Bokšto gatvės dalis. Vėliau, miestui vystantis, šios teritorijos užstatymas, veikla joje kito. Sklypo istorinė urbanistinė raida tyrinėjama istorikės Aušrelės Racevičienės parengtoje istorinėje pažymoje, todėl istorinių duomenų plačiau nebeapžvelgsime.

Tiriamajame sklype ir artimiausioje jo aplinkoje yra atliktas santykinai didelis kiekis archeologinių tyrimų, todėl yra galimybė, pasiremiant ankstesnių tyrimų rezultatais, apžvelgiant pagrindinius šių tyrimų metu fiksuotus faktus, bent dalinai rekonstruoti sklypo ir jo artimiausios aplinkos raidą. Tai ir yra pagrindinis šio darbo tikslas.

Archeologinių tyrimų apžvalga. Archeologiniai tyrimai tiriamajame sklype, tuomet vadintame „Tiesos g. 19/26“ pirmą kartą atlikti 1983 metais. Čia buvo sumanyta statyti šiluminę vandens siurblinę, o statybos vietoje buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai¹. Siekta išsiaiškinti būsimos statybos teritorijoje esančio kultūrinio sluoksnio vertę, storį, ruošiantis kitame archeologinių tyrimų sezone atlikti [detaliuosius] archeologinius tyrimus. Ištirtos septynios įvairaus dydžio [žvalgomosios] perkastos (žr. pav. 1, 3, 4). Tyrimai vyko tuomet sklypo vietoje buvusiam terasuotame šlaite, tad jas stengtasi išdėstyti taip, kad jos apimtų beveik visą sklypo teritoriją, o jas ištyrus būtų galima padaryti suvestinį šlaito pjūvį. Žvalgomųjų tyrimų metu ištirtas 81,4 m² plotas. *Perkasa 1* 7,4×4,0 m dydžio, žemės paviršiaus H_{abs.} (Baltijos aukščių sistemoje) 110,96–111,48 m. Perkasoje fiksuotas 2,5–3,0 m pločio perkasimas, nustatyta, kad tai yra medinio vandentiekio vieta. Statant šį vandentiekį apardytas akmenų grindinys. Šis grindinys iš stambokų lauko akmenų, kurie sukrauti netvarkingai, nehorizontaliai. Žemiau grindinio iki pat įžemio kasti pilkos žemės sluoksniai, kuriuose aptikta keraminių indų šukių. Pasiekus įžemį jame išryškėjo dvi ovalo pavidalo tamsios žemės dėmės – menamos ilgalaikės ugniavietės. Tiriant jas surasta XIV–XV amžiams būdingos buitinės keramikos fragmentų. Tiriant vandentiekio perkasimą, kuris nuo įžemio paviršiaus įgilintas 1,0–1,3 m, nustatyta, kad šioje vietoje būta dviejų lygiagrečių vamzdžių (sunkų), atstumas tarp kurių 35 cm. Rasta keletas medinių vamzdžių geležinių movų fragmentų. Vamzdžiai buvo nuolaidūs šlaito kryptimi. *Perkasa 2* tirta 2 m atstumu rytus pirmosios perkastos

¹ STASYS PATKAUSKAS, *Žvalgomųjų archeologinių darbų Vilniuje, Tiesos 19–27 (Kūdrų – Bokšto g. Kampas) ataskaita*, Vilnius, 1985, Lietuvos istorijos instituto rankraštynas (toliau – LIIR) f. 1 byla 1423;

pietrytinio kampo. Perkasa 2 4,7 m ilgio ir 2 m pločio. Žemės paviršiaus $H_{abs.}$ perkastos vietoje 108,97–111,25 m. Ji buvo tiriama toje vietoje, kur žemės paviršius staigiai pereina į statų šlaitą. Nukasant viršutinius sluoksnius, kurių storis siekė 1,0–1,2 m, jų apatinėje dalyje ėmė daugėti griuvenų, kalkių skiedinio, o 1,4 m gylyje nuo žemės paviršiaus ėmė ryškėti sienos kontūrai. Mūras – netvarkingai sukrauti akmenys, plytų dalys, geltonos ir rausvos spalvų be [aiškesnės] sistemos mūrytos plytos. Atkasus sieną paaiškėjo, kad tai pietų–šiaurės kryptimi orientuotos Vilniaus miesto gynybinės sienos likučiai. Tirtojoje vietoje sienos liekanų plotis 2,15 m, jų apatinė, pamatinė, dalis remiasi į smėlio žemį, apie 15 cm yra įgilinti į jį. Viršutinės mūro dalies $H_{abs.}$ 108,85–109,35 m. Nuo atkastosios mūro dalies šiaurinio galo mūras nebesitęsia, manoma, kad jis nuardytas tuo metu šlaite dar buvusių požeminių rūsių statybos metu ar ankstesniu laikotarpiu. Aptiktajame mūre vyravo stambūs lauko akmenys, plytelių – mažiau. Šie 15÷16×7,5÷10 cm dydžio, ne visos plytos buvo taisyklingo pavidalo. Rišta pilkšvos spalvos kalkių skiediniu su smulkaus žvyro užpildu. Kalkių skiedinys kietas su neišdegtų kalkių intarpais. Mūro aplinkoje tirtame grunte aptikta daug statybinių atliekų. Iš miesto pusės prie gynybinės sienos liekanų atkarpos glaudžiasi iki 30 cm storio siekiantis tamsesnės žemės sluoksnis, kuriame yra nemažas kiekis angliukų ir degėsių. Šiame sluoksnyje archeologinių radinių nerasta. *Perkasa 3* iškasta 0,8 m atstumu nuo perkastos 2, šlaitu žemyn. Žemės paviršiaus $H_{abs.}$ perkastos vietoje 107,04–107,99 m. Perkasoje iki 2,0–2,8 m gylio tirta daržų, kaip manoma, užslinkę grunto sluoksniai. Įvardinta, kad šioje vietoje kultūrinio sluoksnio nerasta². 2,0–2,8 m atkastas žvyro su gargždu, vandeniui nelaidus žalsvo molio žemės. *Perkasa 4* ištirta visiškai greta perkastos 3, žemesnėje šlaito terasoje. Žemės paviršiaus $H_{abs.}$ perkastos vietoje 103,42–105,49 m. Perkasa 5×3 m dydžio, joje iki pat žemio kastas gruntas, tyrimų vadovo įvardintas „daržo žeme“. Ištyrus perkasą iki žemio, jos dugne aptikta dėžės–šulinys iš storų obliuotų vertikalių lentų, lentomis grįstas ir jos dugnas. Manoma, kad šis statinys buvo skirtas vandens surinkimui. Konstatuota, kad archeologinio sluoksnio perkastos vietoje nerasta. *Perkasa 5* tirta truputį daugiau nei už 1 m nuo perkastos 4. Žemės paviršiaus $H_{abs.}$ perkastos vietoje 101,44–103,06 m. Ši 4 m ilgio ir 1,6 m pločio, archeologinio sluoksnio ir joje nerasta – po 1,6 m storio tamsaus su (sovietinėmis?) šiukšlėmis maišyto grunto sluoksniu atkastas šlapias žalsvo, į šlyną panašaus smėlio sluoksnis – menamas žemės. Nurodoma, kad gruntinio vandens lygis šioje vietoje beveik sutapo su greta stovinčio (dabartinis adresas – Maironio g. 27) namo kiemo paviršiumi. *Perkasa 6* tirta 10–11 m atstumu į šiaurę nuo perkastos 3. Pradėta kasti 3×3 m dydžio perkasa, kuri vėliau pailginta vakarų kryptimi ir tapo 12 m² ploto. Tiriant šią perkasą siekta nustatyti ar tiriamojoje vietoje esama archeologinio sluoksnio. Tyrimų vadovas nurodo, kad visas, didesnis nei 3 m storio sluoksnis – nuo šlaito nuslinkęs gruntas. Tai yra tamsios spalvos žemė su nežymiais plytų, kalkių trupiniais. Nurodoma, kad „jokio kultūrinio sluoksnio nėra“, tik perkastos viduryje 3 m gylyje nuo žemės paviršiaus atkastas ant žemio pastatyto mūro fragmentas. Plytų mūro atkarpa 1,2 m ilgio, 55 cm pločio viršuje ir 67 cm pločio apačioje. Mūryta iš raudonų ir rausvų degto molio plytų, kurių dydis 32,8÷33,5×15,0÷16,5×7,0÷7,1 cm. Žemės perkastos vietoje – nuo 3,6 m nuo šlaito paviršiaus. Archeologinių radinių tyrimo metu neaptiktas. *Perkasa 7* yra 3,5×2,0 m dydžio, ji tirta šlaite žemiau perkastos 6. Iškasus perkasą iki 1,5 m gylio srove ėmė plūsti vanduo ir perkastos tyrimą teko nutraukti. Nurodoma, kad 1,5 m gylio tirta nuo šlaito nuslinkęs gruntas. Ataskaitos išvadų

² Pagal dabar galiojančiuose archeologinius tyrimus reglamentuojančiuose dokumentuose naudojamas sąvokas reikėtų konstatuoti, kad neaptikta „archeologijos požūrių vertingo kultūrinio sluoksnio“ arba tiesiog „archeologinio sluoksnio“, t. y. kultūrinio sluoksnio susiformavusio iki 1800 metų;

nurodoma: 1) per būsimos statybos teritoriją praeina miesto gynybinė siena, 2) išliko tik apatinė pamatų dalis, akmenų ir plytų mūro fragmentai, 3) šie iki 2,15 m pločio ir 1,25 m aukščio, 4) [tyrimų vadovo teigimu] kultūrinis sluoksnis susiformavo tik nuo gynybinės sienos į miesto pusę, 5) ankstyviausi žmogaus veiklos pėdsakai tirtojoje vietoje siekia XIV amžių, 6) statybos metu reikia išsaugoti miesto gynybinės sienos liekanas.

Tyrimai pratęsti 1984 metais³, atlikti archeologiniai kasinėjimai, pagal dabar vartojamą terminologiją vadintini „detaliaisiais archeologiniais tyrimais“. Šių tyrimų metu ištirtos trys įvairaus dydžio perkastos, ištirtas bendras 180 m² plotas. *Perkasa I* 18,5 m ilgio ir 6 m pločio, ji apėmė teritoriją nuo greta Bokšto gatvės esančios akmenų tvoros iki šlaito apačioje buvusių rūsių. Nukasus viršutinį 30–40 cm storio sluoksnį ir žemiau buvusį iki 10 cm storio tamsiai pilkos žemės sluoksnį atkastas akmenų grindinys. Manoma, kad tai buvo kiemo paviršiaus grindinys, jame buvo vakarų–rytų (t. y. šlaito link) kryptimis žemėjantis latakas paviršinio vandens nutekėjimui. Grindinys nelygus, daugelyje vietų praardytas, o pietvakariniame krašte visai nuardytas. 1,0–1,2 m gylyje ties perkastos I šiauriniu kraštu aptikti antrojo akmenų grindinio fragmentai. Manoma, kad tai buvo ankstesnis kiemo paviršius, kuris vėliau užpiltas. Panašiam gylyje buvo pastebėti įstrižai perkastos einančio medinio vandentiekio vamzdžio pėdsakai, prie pat perkastos šiaurinės kraštinės aptikta ir medinius vamzdžius jungusi geležinė vandentiekio mova. Manoma, kad ši vandentiekio atšaka siejosi su kitais dviem vandentiekio vamzdžiais,ėjusiais 1 m giliau statmena kryptimi. 25 cm atstumu nuo vamzdžių medienos liekanų aptiktas dar vienas, tarsi nepanaudotas, tokio pat vamzdžio 1,7 m ilgio fragmentas. Manoma, kad 1984 metais aptiktieji vamzdžiai sudarė vieną sistemą su aptiktaisiais 1983 metais tirtojoje perkasoje 1. Perkasoje I nuo 1,4 m gylio išryškėjo didelės duobės kontūras. Ši duobė užpildyta ypač juodos spalvos humusinga, uždurpėjusia žeme. Šiame užpilde buvo medienos atliekų, medžio žievės, gyvūnų kaulų, odos skiaučių. Aptikta ir čerpių nuolaužų, plytgalų. Kai kurios plytos buvo su giliomis ir plačiomis braukomis. Plytos raudonos, rausvos spalvų. Duobės užpilde aptikta daug XVI–XVII amžiams būdingų plokštinių ir indo pavidalo koklių ir jų fragmentų. Duobė kai kur įgilinta iki žemio, jos dugnas dubens pavidalo. Perkasoje I archeologinis sluoksnis apardytas didelio kiekio įvairių laikotarpių perkasimų, todėl keleto laikotarpių kultūrinio sluoksnio horizontų nepavyko gerai atskirti. Pažymėtina, kad aptiktas ir santykinai nedidelis kiekis mažų keramikos gabalėlių. Perkastos vakarinėje dalyje žemyje išryškėjo pilkos smėlingos žemės įvairių pavidalų dėmės. Padarius jų pjūvius nustatyta, kad dalis tokių dėmių – medinių vertikalių rąstų vietos, stulpavietės. Šios stulpavietės ir rytinėje perkastos dalyje tirtas tamsesnės žemės su angliukais ruožas bei plonytis molio ruožas, laikytini ankstyviausiais žmogaus veiklos pėdsakais tirtojoje vietoje. *Perkasa II* tirta greta 1983 metais tirtosios perkastos 2, kurioje buvo aptiktos Vilniaus miesto gynybinės sienos liekanos. Anksčiau tirtoji perkasa pralėsta iki 6 m ilgio ir 4,0–5,4 m pločio netaisyklingo pavidalo perkastos. Gynybinės sienos mūrą dengė iki 1,5 m storio maišyto grunto sluoksnis. Po šiuo atkasti iki 1,75 m pločio, apardyto mūro fragmentai. Aukščiausiojo taško $H_{abs.}$ 109,4 m. Mūryta iš stambių akmenų, plytų, statybinio laužo. Atkastieji pamatai siaurame ruože prakirsti pravedant medinio vandentiekio vamzdžius. Gynybinės sienos pamatai iš rytų pusės rėmėsi į žemį, o iš vakarų stovi ant supilto grunto. Kultūriniame sluoksnyje, tirtame abipus mūro, aptikta griuvenų, įvairaus statybinio laužo. Tik pietvakariniame perkastos kampe buvo fiksuoti tarp pilkos žemės įsiterpę du iki 8 cm storio tamsesnės žemės sluoksniai,

³ STASYS PATKAUSKAS, *Archeologinių kasinėjimų 1984 m. Vilniuje Tiesos 19–27 (Kūdrų – Bokšto g. kampas) termifikacijos vandens siurblinės statybos teritorijoje ataskaita*, Vilnius, 1985, LIIR f. 1 byla 1422;

kurie prie pamatų irgi perkasti. Buvusios gynybinės sienos pamatų mūre suformuotos konstruktyvinės vienos plytos ilgio arkos. Mūro aukštis vietomis siekė 1,2 m. *Perkasa III* tirta greta perkastos I, į šiaurę nuo jos. Ja siekta ištirti plotą link Kūdrų gatvės bei perkasoje I aptiktosios duobės šiaurinę dalį. Tirtoji perkasa 8×6 m dydžio, gilyn siaurėjanti. Perkastos vietoje jau beveik žemės paviršiuje atkastos buvusio namo mūrinės liekanos – pamatai su rūsiu. Tyrimų metu paaiškėjo, kad rūsio išliko tik vienas šonas – kitas nukastas tiesiant šioje vietoje dujotiekį. Šiaurinėje perkastos III dalyje gruntas perkastas žemiau įžemio lygio. Atkasus rūsio lieknas paaiškėjo, kad rūsys buvo dengtas cilindrinio skliautu (storis per vieną plytą – 29–31 cm), akmenimis grįstas grindis, išėjimą iš rūsio į laiptų aikštelę vakarinėje dalyje ir laiptus, vedančius į pirmąjį aukštą. Rūsio, laiptų mūras be aiškaus plytų perrišos būdo, plytos būdingos vėlyvojo renesanso – ankstyvojo baroko laikotarpiui, su braukomis. Mūras rištas gelsvos spalvos kalkių skiediniu. Rūsio patalpa buvo užversta permaišytu gruntu su griuvenomis. Žemiau akmenimis grįstų rūsio grindų fiksuotas 20 cm storio pilkos žemės su griuvenomis sluoksnis. Rūsio pamatai remiasi į smėlio įžemį. Perkastos III pietinėje dalyje fiksuotieji kultūrinio sluoksnio horizontai tokie pat kaip ir perkasoje I. 1984 metų archeologinių tyrimų ataskaitos išvadose nurodoma, kad aptiktąsias gynybinės sienos lieknas rekomenduojama išsaugoti, o statybos darbų metu vykdyti archeologinę darbų priežiūrą (dabar vadinama „archeologiniais žvalgymais“). Ar verta saugoti barokinio rūsio lieknas – neužsimenama. Ankstyviausius žmogaus veiklos pėdsakus archeologas datuoja XV amžiumi, manoma, kad intensyviausia ūkinė veikla tirtosiose vietose vyko XVII amžiuje. Aptiktosios medinio vandentiekio liekanos datuotos XVII amžiaus pabaiga.

Didelės apimties tiriamieji archeologiniai darbai sovietmečiu buvo atlikti į šiaurės vakarus nuo sklypo Maironio g. 27A esančio Vilniaus senamiesčio 46-ojo kvartalo pietinėje dalyje. Ankstyviausi čia tirti kultūrinio sluoksnio horizontai, atkastos pastatų liekanos, kiti artefaktai datuoti XIV amžiumi, tačiau tyrinėjant 3000 m² dydžio plotą, vidutinio intensyvumo XIV amžiaus kultūrinio sluoksnio horizontas su medinių pastatų liekanomis aptiktas tik 280 m² plote⁴. Kultūrinio sluoksnio storis pietinėje kvartalo dalyje – 2,4–2,7 m. XIV–XV amžiais datuojamų archeologinių radinių, minimu laikotarpiu datuojamų kultūrinio sluoksnio horizontų aptikta didelėje aplinkinėje teritorijoje prie Bokšto, Subačiaus gatvės vidurinės dalies⁵.

Vienas artimiausių sklypui Maironio g. 27A yra sklypas Bokšto g. 21A. Šis sklypas, jame esantis pastatas, yra gana daug tyrinėti. Atliekant pastato Bokšto g. 21A architektūrinius tyrimus⁶ aptikta XIV amžiumi datuotinių relikty. Pačiam seniausiam pastato raidos – I etapui – gotikiniam (architekto Sigito Lasavicko nuomone, datuotinam apytikriai XIV amžiaus pabaiga) priskiriama pastato rūsio 2, 3, 4 patalpų⁷ galinės sienos. Tai mūras su akmenimis ir stambiomis rusvomis plytomis. Jų dydžiai: 31×9,5; 29,8×9,2; 31×9,2; 31,5×9; 30,7×8; 30,5×7,6; 31,5×7,5; 14×8; 13×8; 14,5×8; 12×8; 14,2×7,8; 13,5×7,5; 13,5×7 cm. Antras šio pastato raidos etapas architektų S. Lasavicko ir Napoleono Kitkausko datuotas XVI amžiaus pabaiga, t. y. laikotarpiu po Vilniaus

⁴ KĘSTUTIS KATALYNAS, GEDIMINAS VAITKEVIČIUS, *Vilniaus miesto raida XIV–XVII amžiais*, in: Baltų archeologija, Vilnius, 1995, Nr. 4 (7), p. 25–32 (p. 31);

⁵ Plg.: GEDIMINAS VAITKEVIČIUS, OKSANA VALIONIENĖ, SAULIUS SARCEVIČIUS, *Vilniaus archeologijos atlasas*. Vilnius, 2006;

⁶ BIRUTĖ BIEKŠIENĖ, *Administracinis pastatas Vilniuje, Bokšto 21. Paruošiamieji darbai. I–mos eilės architektūriniai tyrimai*. Vilnius, 1984. Vilniaus apskrities archyvas (VAA) f. 2 b. 1135–5;

⁷ Tuometinių tyrimų rūsio planą žr. prieduose;

miesto gynybinės sienos pastatymo. Architektūros eksperto Roberto Zilinsko nuomone, ilgas, galų į dabartinę Bokšto gatvę orientuotas, mūrinis pastatas su rūsiu pastatytas XV amžiuje⁸. Sklype Bokšto g. 21A 1980–1981 metais tyrimus aplinkinėse teritorijose ir sklype Bokšto g. 21A atliko archeologas Albertas Lisanka⁹. Lauko tyrimams vadovavo archeologas Gediminas Gendrėnas. Sklype Bokšto g. 21A ištirta perkasa 1. Ji 6 m ilgio ir 4,5 m pločio, tirta iki 3,7 m gylio. Viršuje tirtas 15–20 cm storio juodžemio sluoksnis. Po juo – 120–140 cm storio tamsiai pilkos maišytos žemės su smulkiomis griuvenomis sluoksnis. Jame aptiktieji radiniai datuoti XVI amžiumi – XX amžiaus pradžia. 1,4–1,6 m gylyje atkastas 40–50 cm storio pilkos molingos žemės paviršius. Radiniai panašūs į aptiktus aukščiau aprašytajame, manoma, kad abu sluoksniai yra permaišyti. 1,7–1,9 m gylyje atkastas supilto molio su gausia smėlio priemaiša sluoksnis, kurio storis 35–50 cm. Molyje būta akmenų. Po molio – 2,2–2,3 m gylyje – maišytos juodos žemės su degėsiais ir gyvulių kaulais sluoksnis. Jo storis 40–60 cm, ties perkastos viduriu sluoksnis ~80 cm storio. Didžiausias šio sluoksnio storis – 1,1 m. Jame aptikta XIV–XV bei XVI–XVII amžių keramikos fragmentų. 2,7–2,8 m gylyje atkastas pilkos smėlingos žemės sluoksnis – kažkokio rytų–vakarų kryptimis orientuoto iki 2 m pločio griovio užpildas. Griovio dugne – nuo karščio suskeldėję akmenys bei XIV–XV amžiaus keraminių indų fragmentai. Griovyje būta stulpaviečių ir sunykusių rąstų liekanų – kažkokios konstrukcijos fragmentas. Po griovio užpildo sluoksniu, medinių konstrukcijų liekanomis perkastos šiaurinėje dalyje atkastas juodos žemės sluoksnis, kitoje perkastos dalyje – šviesiai pilkos smėlingos žemės sluoksnis. Juose aptiktas didelis kiekis buitinės keramikos, datuotos XIV–XV amžiais, fragmentų. Manoma, kad sluoksniai susiformavo verčiant į buvusį griovį šiukšles, atmatas. Po šiais sluoksniais tirti sluoksniai su nedideliu kiekiu buitinės keramikos, gyvūnų kaulais, po kuriais nevienodame gylyje atidengtas smėlio įžemis. Apatiniai kultūrinio sluoksnio horizontai datuoti XIV amžiumi. Tyrimų metu neaptikta jokių anksčiau čia galimai stovėjusių mūrinių pastatų liekanų.

1983–1984 metais sklype Bokšto g. 21A, prie numatyto remontuoti pastato, ūkinio pastato, kitų statinių atlikti inžineriniai geologiniai tyrimai, kuriems vadovavo Vidmantas Vaitiekūnas, o archeologinę priežiūrą atliko ir ataskaitos dalį apie ją parašė Eugenijus Butėnas¹⁰. Pastatų išorėje iškasti 8 šurfai, dar 6 šurfai iškasti pastato rūsyje, taip pat išgręžti 2 gręžiniai iki 6 m gylio. Nustatyta, kad technogeninių piltų gruntų sluoksnio (archeologų terminologija – kultūrinio sluoksnio) storis 2,2–3,2 m. Teigiama, kad gruntinis vanduo iki 6 m gylio nerastas¹¹. Nustatyta, kad pagrindinio (administracinio) pastato pamatai iš gatvės pusės (šurfas 1) įgilinti iki 2,5 m, kitose vietose (kur yra rūšiai) – apie 4,5 m iš lauko pusės ir 0,3–0,7 m iš rūsių. Priestato (šurfas 4) pamatai įgilinti 1,5 m. Ūkinio pastato (dabartinių griuvėsių) šiaurės rytinės fasadinės sienos pamatai (arkinių pamatų atramos? – šurfai 6, 8) įgilinti 3,7 m, vadinamas vidinės sienos pamatas (šurfo 7 piešinyje – arkinio pamato lankas, žr. priedus) – 1,5 m. Tvoros pamatas šalia Bokšto gatvės įgilintas 2 m, kieme – 0,9 m. Pamatų būklė gera. Po pamatais fiksuotas piltas arba natūralus (aliuvinis) smėlis. Archeologinėje ataskaitos dalyje nurodoma, kad (kastų šurfų vietose) kultūrinio sluoksnio storis siekia 3,5–4,0 m, tikslus storis nenustatytas, nes buvo ieškoma tik pamatų apačios. Kultūrinis sluoksnis, ypač viršutiniai jo horizontai, apardytas. Nurodoma, kad „...Aptiktus mūrinius statinius

⁸ Roberto Zilinsko žodinė informacija;

⁹ ALBERTAS LISANKA, 1980 ir 1981 metais Vilniuje, Vito g. 7, 9 vykdytų žvalgomųjų archeologinių tyrimų ataskaita. Vilnius, 1982, LIIR f. 1 b. 963;

¹⁰ VIDMANTAS VAITIEKŪNAS, (Užsakovas – Sąjunginis susivienijimas „Rybstrojmontaž“ Vilniaus remonto–montažo valdyba) Pastatas Vilniuje, Bokšto 21. Priešprojektiniai darbai. Inžinerinė geologija. Vilnius, 1984, VAA f. 2, b. 1135–1

¹¹ Galbūt todėl, kad buvo dirbama gruodžio ir balandžio mėn.?

reiktų datuoti gotika. Tačiau yra pastebimos 3–4 rekonstrukcijos, vykdytos XVI–XVIII a. ir XX a. pradžioje...“. Tais „statiniais“ veikiausiai yra atkastieji pamatai. Kur yra šie „statiniai“ – tiksliau nedetalizuota. Rūsiuose pamatai įgilinti 0,3–0,7 m, kultūrinis sluoksnis čia (rūsyje) labai suardytas. Išvadose nurodoma, kad norint nustatyti pirminį teritorijos apgyvendinimą, reiktų atlikti išsamesnius archeologinius tyrinėjimus.

2004 metais žvalgomojusius archeologinius tyrimus sklype ir į pietus nuo sklypo atliko archeologas Eugenijus Butėnas¹². Tyrimai vyko planuojamų žemės judinimo darbų zonoje. Tyrimais siekta nustatyti kultūrinio sluoksnio storį, sudėtį, datavimą. Iširti 3 šurfai, tirtas 12 m² plotas. Šurfai 1 ir 2 nepateko į sklypo Bokšto g. 21A teritoriją, jie kasti į pietus nuo sklypo pietinės ribos. Tirtuose šurfuose įžemis pasiektas 1,33–1,72 m gylyje nuo žemės paviršiaus. Šurfuose 1 ir 2 vertingesnio kultūrinio sluoksnio neaptikta, dominuoja supiltiniai sluoksniai. Šurfe 1 2,1 m gylyje nuo žemės paviršiaus aptiktas gruntinis vanduo. Šurfe 3 surasta įvairios paskirties XVI amžiaus pabaiga – XX amžiumi datuotos keramikos dirbinių. Viršutinis tirtasis kultūrinio sluoksnio horizontas – iki 75 cm storio pilka žemė – dalinai suformuota ar apardyta XX amžiuje, nes sluoksnyje surasta minimo laikotarpio radinių, šiukšlių. Mūrinių konstrukcijų tyrimų metu neaptikta, ataskaitoje duomenų apie galimai mūrinės statybos metu susiformavusius kultūrinio sluoksnio horizontus (kalkių skiedinio su griuvenomis sluoksnelius) neaptinkame. Nurodoma, kad siekiant sklype aptikti galimo (buvusio?) užstatymo pėdsakus, būtų tikslinga pratęsti archeologinius žvalgomojusius tyrimus šiaurinėje – šiaurės vakarinėje sklypo dalyse.

2006 metais tyrimus sklype pratęsė archeologas Robertas Žukovskis¹³. Susidaro įspūdis, kad archeologas apie anksčiau sklype atliktus žvalgomojusius archeologinius tyrimus nežinojo – duomenų apie tyrimus nėra ankstesnių tyrimų apžvalgoje¹⁴. Sprendžiant iš šurfo 1 aprašymo (tirti suardyti, supiltiniai sluoksniai), sklype tirtų vietų sugretinimo (žr. situacijos planą), tyrimai atlikti anksčiau archeologo Alberto Lisankos tirtos perkastos 1 vietoje. Žvalgomųjų tyrimų metu fiksuotas 1,5–3,3 m storio kultūrinis sluoksnis, šurfe 4 įžemis nebuvo pasiektas. Natūralūs, žmogaus veiklos nepalietę sluoksniai (smėlis, molis su smėliu) yra semiami gruntinio vandens¹⁵. Apatinis, ankstyviausias, 2006 metais tirtasis kultūrinio sluoksnio horizontas datuotas XVII amžiumi. Po velėna šurfuose kasti 0,9–1,25 m storio pilkos, tamsiai pilkos spalvos žemės sluoksniai su XVII–XX amžiumi datuojamais archeologiniais radiniais. Tyrimų metu neaptikta jokio užstatymo pėdsakų.

2012 metais Bokšto gatvėje vykusių archeologinių tyrimų, susijusių Vilniaus gynybinės sienos bastėjos rekonstrukcijos, metu XIV amžiumi datuotinių kultūrinio sluoksnio horizontų nebuvo identifikuota¹⁶. Perkasa 4 iširta už bastėjos teritorijos, tarp sovietmečiu įrengtų šulinių. Bendras perkastos ilgis ~28 m. Perkasa ėjo sovietmečiu įrengtosios nuotekų trasos vakarinėje pusėje, todėl didesnė tirta grunto dalis – supilta maišyta pilkšva žemė. Tik vakarinėje perkastos dalyje buvo

¹² EUGENIJUS BUTĖNAS, *Archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų Vilniaus senamiestyje Bokšto g. Nr. 21A ataskaita*, Vilnius, 2005. LIIR f. 1 b. 4292;

¹³ ROBERTAS ŽUKOVSKIS, *Žvalgomieji archeologiniai tyrimai Bokšto g. 21A, Vilniuje, 2006 m. Ataskaita*, Vilnius, 2007. LIIR f. 1 b. 4762;

¹⁴ Tuo metu „Vilniaus archeologijos atlasas“ dar nebuvo viešai prieinamas, galėjo suklaidinti A. Lisankos ataskaitos adresas (Vito gatvė), o E. Butėno ataskaita veikiausiai dar nebuvo pakliuvusi į archyvus;

¹⁵ Tyrimai buvo atliekami spalio mėnesį;

¹⁶ INGA MARTIŠAUSKYTĖ, VALDAS STEPONAITIS, EVALDAS VAILIONIS, *Vilniaus gynybinės sienos bastėja, in: Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2012 metais*, Vilnius, 2013, p. 233–258; lauko tyrimams vadovavo archeologas Evaldas Vailionis, archeologinių tyrimų ataskaita dar nėra paruošta;

fiksuoti neperkasti, archeologijos požūriū vertingi sluoksniai. Perkasa buvo kasama atkarpomis, kurių buvo 4. Atkarpos 1 ilgis 6 m, plotis ~3,2 m. Ties šios atkarpos pietvakarine dalimi žemės paviršius yra $H_{abs.} \sim 113,7$ m lygyje. Atkarpoje buvo pasiektas $H_{abs.} \sim 110,40$ m gylis. Didesnėje dalyje šios atkarpos archeologinis sluoksnis buvo suardytas sovietmečiu. Tik atkarpos PV dalyje fiksuoti dalinai nepažeisti sluoksniai. $H_{abs.} \sim 110,50$ m gylyje fiksuotas apie 3 cm storio pirminis natūralus (gamtinis) žemės paviršius – juosva smėlinga žemė. Analogiškas sluoksnis buvo visoje perkasoje bei žvalgytoje trasoje 1, kurioje pirminis žemės paviršius aptiktas $H_{abs.} 112,02\text{--}112,06$ m gylyje. Šio paviršiaus apačioje yra tolygus ryškiai rusvos ar geltonos spalvos smėlis. Virš pirminio žemės paviršiaus fiksuoti ~50 cm storio natūraliai susiformavę šviesiai rudi ar gelsvi smėlingi sluoksniai. Aukščiau visame fiksuotame pjūvyje išskirti 5 kultūrinio sluoksnio horizontai su žmogaus veiklos pėdsakais. Pagal tai, kad paviršiuje aptikta degėsių, jie siejami su gaisrais. Apatinis horizontas yra suformuotas $H_{abs.} \sim 110,10$ m lygyje. Tai apie 10 cm storio juoda ar tamsiai ruda žemė su iki 1 cm storio juodu (degėsių?) sluoksnėliu viršutinėje dalyje. Aukščiau supilta juosva, maišyta su rusvo molio lizdais bei gelsvu smėliu žemė. Ant jos aptiktas $1,2 \times 0,75$ m dydžio apardytas akmeninio grindinio plotelis. Tai – antrasis kultūrinio sluoksnio horizontas. Jo viršus fiksuotas $H_{abs.} 111,33\text{--}111,39$ m lygyje. Tikėtina, kad grindinys sietinas su vienu (apatiniu?) sklype Maironio g. 27A, 1984 metais tirtoje perkasoje I aptiktųjų grindinių. Ant grindinio buvo susidaręs 2–4 cm storio juodos žemės sluoksnis. Aukščiau fiksuotas iki 20 cm storio (iki $H_{abs.} 111,56$ m) supiltas žvyringas griuvenų sluoksnis su geltono ir rusvo molio plytgaliais. Virš akmeninio grindinio fiksuoti dar bent 3 kultūrinio sluoksnio horizontai. 60 cm aukščiau šio grindinio, $H_{abs.} 111,97$ m lygyje, ant supiltinių sluoksnių aptiktas paviršinis juodos ar rudos žemės sluoksnis – trečiasis buvusio žemės paviršiaus horizontas. Virš jo išsiskiria plonas degėsių ir pelenų sluoksnėlis, ant kurio yra supiltas iki 35 cm storio degusio rusvo molio bei molio gabalų sluoksnis. Jo viršuje koncentravosi trupantys plytgaliai. Aukštesnis, ketvirtasis žemės paviršiaus horizontas fiksuotas 1,05 m aukščiau apatinio akmeninio grindinio, $H_{abs.} 112,39$ m lygyje. Jis suformuotas užpylus 10 cm storio juosvos žemės (degėsių?) sluoksnį ant molio sluoksnio su griuvenomis. Ant šio paviršiaus fiksuoti ploni supiltiniai ar sąnašiniai paviršiniai sluoksnėliai. 10 cm aukščiau aptiktas viršutinis (penktasis) paviršinis sluoksnis, kuris išsiskyrė degėsinga 1–2 cm storio žeme. Virš jos yra supiltas storesnis, iki 10 cm storio, smulkių griuvenų sluoksnis, kuriame buvo gausu rusvos ar gelsvos spalvos plytų duženų. Aukščiau yra įvairūs supiltiniai 20 cm storio juosvos žemės sluoksniai. Virš jų – perkasti sovietmečiu suformuoti sluoksniai. Atkarpos 2 ilgis 6 m, plotis apie 3,3 m. Jos pietiniame krašte žemės paviršius yra $H_{abs.} \sim 113,70$ m lygyje; šiauriniame krašte žemės paviršius yra $H_{abs.} 114,02$ m lygyje. Atkarpoje buvo pasiektas $H_{abs.} 110,33$ m gylis. 1,0–1,6 m pločio atkarpos vakarinė dalis buvo neperkasta sovietmečiu. Atkarpos pietinėje dalyje, $H_{abs.} 110,70$ m lygyje fiksuotas 2–3 cm storio pirminis natūralus žemės paviršius – juosva smėlinga žemė. Pirminis reljefas čia, apie 4,5 m į P nuo fiksuotojo atkarpoje 1, iškyla per 20 cm. Virš jo yra 60 cm storio natūraliai susiformavęs geltono smėlio sluoksnis. Atkarpos šiaurės vakariniame kampe, $H_{abs.} 111,35\text{--}111,41$ m lygyje aptikta XVI amžiumi datuoto apardyto akmeninio grindinio dalis. Tai grindinio, aptikto atkarpoje 1, tęsinys, o bendras grindinio ilgis (rytų–vakarų kryptimi) buvo per 2,5 m. Toliau į pietus grindinys neišliko, už 85 cm nuo kraštinio grindinio akmens aptikta vidutinio dydžio 4 akmenų eilė. Tai spėjamo XVI amžiaus pabaigos – XVII amžiaus pradžios medinio statinio pamato dalis. Pamatas yra orientuotas skersai atkarpos, rytų–vakarų kryptimi. Pamatas iš akmenų ir plytų su braukomis, sudėtų į nedegto rusvo molio sluoksnį. Jų viršus fiksuotas $H_{abs.} 111,53$ m lygyje. Toliau į pietus, už šio akmenų

pamato vėl aptikta akmeninio grindinio dalis, kuri datuota XVI amžiumi. Grindinys yra grįstas iš nedidelių akmenų. XVI amžiaus grindinio ir pamato dalys, besitęsiančios atkarpoje 4 m į pietus, yra užpiltos pilkšva žeme ar šviesiu geltonu smėliu bei viršuje esančia juosva žeme, kuri žymi tuometinį žemės paviršių. Šiame sluoksnyje rasta 1570 metų Žygimanto Augusto 2 denarų moneta ir 4 švininiai šratai. Vėliau ši suformuota įduba buvo užlyginta maišytu gelsvu smėliu. Ant jo fiksuotas plonas degėsių sluoksnis, kuris buvo užpiltas intensyvesniu griuvenų, rusvo molio sluoksniu. Atkarpos šiauriniame krašte fiksuotas intensyvesnis rusvo perdegusio molio ar molio skiedinio sluoksnis (krosnies liekanos? sąvarta?). Šiame horizonte rasta Maskvos valstybės valdovo Fiodoro Ivanovičiaus (1584–1598) kapeika, 1610 metų ATR valdovo Zigmanto III Vazos Rygos šilingas, 1628 metų Maskvos valstybės valdovo Michailo Fiodorovičiaus kapeika ir du 1647 ir 1650 metų Kristinos šilingai. Atkarpos pietiniame krašte, aukščiau minėto grindinio ($H_{abs.}$ 111,46 m) aptiktas apie 1,1 m ilgio, apie 33 cm storio įkastos plytų sienelės paviršius. Sienelė priskirta XVII amžiaus I pusės šildymo krosniai, kuri buvo aptikta atkarpoje 3. Nurinkus šiuos grindinius ir pamatą, aptiktos į žemį įgilintos ūkinės duobės, kurių užpilde buvusiai organikai supuvus, į duobes susmego ir akmenų grindiniai. Jose rasti keli XVI a. pabaiga – XVII a. I puse datuojami keramikos radiniai. $H_{abs.}$ 110,64–110,73 m lygyje pasiektas ir natūralus pirminis žemės paviršius – 1–2 cm storio juosva degėsinga žemė. Virš jos susidarė sąnašiniai smėlio sluoksniai. Atkarpoje 2 aptiktos ir XVII amžiaus pabaiga datuotino medinio pastato liekanos. Atkarpos 3 ilgis 6 m, plotis 3,3 m. Trasos pietiniame krašte žemės paviršius buvo $H_{abs.}$ 114,51 m. Atkarpoje buvo pasiektas $H_{abs.}$ ~110,3 m. Atkarpos pietinėje dalyje, $H_{abs.}$ ~111,0 m taip pat fiksuotas 2–3 cm storio pirminis natūralus žemės paviršius – juosva smėlinga žemė. Atkarpos viduryje po XVII amžiaus pabaigos – XVIII amžiaus pradžios pastatu aptikta apardyta XVII amžiaus I pusės stačiakampė dviaukštė (?) krosnis. Kaip tik šios krosnies viduriu ir buvo nutiesta sovietinė buitinių nuotekų trasa. Atkarpos R ir V pjūviuose išliko apardytos krosnies sienelės. Krosnis mūryta iš 29–30 cm ilgio, 14,5–16 cm pločio ir 6,5–7 cm storio rusvo ir gelsvo molio plytų. Dažnai jos buvo su 4 išilginėmis braukomis. Visa apie 6 m ilgio krosnis sąlyginai suskirstyta į 4 dalis (patalpas). Krosnies šiauriniame gale buvo įrengta apie 1,5 m pločio įėjimo patalpėlė, į kurią buvo patenkama iš vakarų pusės. Į pietus už šios patalpėlės buvo įrengta apie 1,5 m ilgio antra patalpa, sąlyginai pavadinta pakuros prieangiu. Į ją buvo patenkama pro sienute su arkine sąrama. Ši 80 cm aukščio, 70 cm pločio, 50 cm storio, atidengtas jos ilgis siekė 1 m. Pati arka mūryta dedant dvi statmenas trumpaines plytas. Plytos rištos moliu. Per krosnies eksploatacijos laikotarpį šiose abiejose patalpėlose ant sąnašinio žemio susidarė iki 15–20 cm storio kultūrinis sluoksnis, kuriame, rasta pavienių glazūruotos ir neglazūruotos buitinės keramikos šukių bei dvi XVII amžiaus III dešimtmečio apdegusios monetos – Zigmanto III Vazos 2 denarai. Iš pakuros prieangio malkomis buvo užpildoma trečioji krosnies patalpa – pakura. Jos vidinis ilgis galėjo siekti apie 1,5 m. Pakuroje buvo sumūrytos 3 arkutės. Pakuros aukštis iki arkučių viršaus siekė apie 55 cm, vėliau sumažėjo. Pakuros aukštis iki virš jos buvusios kaitinimo patalpos dugno siekia apie 90 cm. Statant krosnies pakuros dalį, ties jos sienomis buvo įsikasta į natūralius sąnašinius smėlio sluoksnius maždaug iki 1,8 m gylio, iki $H_{abs.}$ 110,23 m. Buvo perkastas ir šioje perkasoje fiksuojamas natūralus juosvos smėlingos žemės paviršius. Menamas žemės paviršius galėjo būti krosnies kaitinimo kameros lygyje ties $H_{abs.}$ apie 112,00–112,10 m. Rytiniame ir vakariniame pjūviuose čia buvo fiksuotos XVI amžiaus akmeninio grindinio liekanos. Pakuros vakarinės sienutės apačia sumūryta iš 3 eilių plytų. Plytos dėtos ant žemio – smėlio. Kraštuose smėlio sluoksnis yra minkštas, o pakuros viduryje, dėl aukštos temperatūros poveikio jis tapo

kietas ir įgavo rusvą spalvą. Ant trečios plytų eilės yra išmūrytos trys vienos plytos ilgio arkutės. Arkutės storis yra plytos ilgio (apie 30 cm). Virš pakuros buvo įrengta krosnies kaitinimo kamera. Ji buvo didesnė už pakurą. Jos išlikęs vidinės dalies plotis siekė 1,62 m, ilgis galėjo būti apie 2 m. Kameros vakarinėje sienoje išliko 2 stačiakampės dūmtakių angos. Kameros denginys – cilindrinis skliautas. Jis neišliko, jo aukštis nenustatytas. Išgriovus krosnį pakuros prieangyje buvo supilta apie 65 cm storio molingas sluoksnis su krosnies plytomis. Aukščiau fiksuotas XVII amžiaus pabaigoje suformuoti sluoksniai, o virš krosnies aptikta XVII amžiaus pabaigos – XVIII a. pradžios 7,2 m ilgio ir 67 cm pločio pastato pietrytinė dalis. Šis pastatas galimai buvo iki šiol išlikusio pastato Bokšto g. 21A dalimi, galbūt šio pastato priestatu. Išlikusios 63 cm aukščio ir 67 cm ilgio pietinės sienos viršus fiksuotas $H_{abs.}$ 113,01 m lygyje, apačia – $H_{abs.}$ 112,38 m lygyje. Atidengtas 4,65 m ilgio patalpos R kraštas. Patalpa buvo grįsta keturkampėmis apie 20×20 cm dydžio ir 3,7–4,0 cm storio neglazūruotomis plytelėmis, kurios sudėtos ant 2–3 cm storio kalkių skiedinio sluoksnio. Grindys yra $H_{abs.}$ 112,57 m lygyje. Šiaurinėje perkastos atkarpos dalyje atsidengė pastato rytinės sienos pamatinių akmenų dalis. Grindys buvo apneštos degėsiomis. Po grindimis supiltiniame smulkių griuvenų sluoksnyje rastas 1665 metų lenkiškas ATR valdovo Jono Kazimiero šilingas. Šio valdovo valdymo laikotarpyje kaldintų monetų surasta ir ant plytelių grindų. Čia taip pat surasta ir žaliai glazūruotų plokštinių koklių, datuotinių XVI amžiaus pabaiga – XVII amžiaus I puse, fragmentų. Atkarpa 4 buvo 9,3 m ilgio ir apie 3,5 m pločio. Pietiniame jos krašto $H_{abs.}$ 115,11 m, šiauriniame – $H_{abs.}$ 114,51 m. Tyrimų metu joje buvo pasiektas $H_{abs.}$ 111,20 m gylis, $H_{abs.}$ 111,16–112,16 m aptiktas pirminis žemės paviršius. Atkarpos centre, $H_{abs.}$ 112,61–112,80 m, aptikta kelių akmenų sangrūda – menama XVI amžiaus pabaigos – XVII amžiaus pradžios medinio statinio akmeninio pamato dalis. Atkarpos V dalyje, $H_{abs.}$ 112,70 m, aptikta XVI amžiumi datuojamo akmenų grindinio dalis, kuri tęsėsi visoje perkasoje. Grindinyje yra du latakai, kurie orientuoti skersai Bokšto gatvės. Jie sudėti iš stambesnių akmenų. Pietiniu latakų vanduo nubėgdavo pietvakarių – šiaurės rytų kryptimi, šiauriniu – vakarų–rytų. Grindinio pietinėje dalyje yra 1,1 m pločio skersinis perkasimas, užpiltas juosva žeme. Jame rasta audeklo plomba, datuotina XVIII–XIX amžiais. Galbūt tai medinio vandentiekio, aptikto sklype Maironio g. 27A 1983–1984 metais vykusių tyrimų metu perkasimas?

Kaip jau minėta, vienas svarbiausių objektų šioje miesto dalyje – Vilniaus miesto gynybinės sienos liekanos. Šio, XIX amžiaus pradžioje beveik visiškai nugriauto, statinio, statinių komplekso trasa, atskirų sudedamųjų dalių vietos dar nėra tiksliai lokalizuotos.

2002 metais atliekant archeologinius žvalgymus Kūdrų gatvės rekonstrukcijos darbų metu¹⁷, archeologiniai darbai buvo vykdomi ir prie sklypo Maironio g. 27A šiaurinės – šiaurės vakarinės dalies (žr. pav. 1 – situacijos planą). Kalvoje tarp pastato Bokšto g. 16/2 ir Maironio g. 27A apie 630 m² plote buvo nukastas 2,0–6,0 m storio supiltinis, sujauktas XX amžiumi datuotas grunto sluoksnis. Manoma, kad jis suformuotas tiesiant požeminius inžinerinius tinklus. Archeologinio sluoksnio šių darbų metu neaptikta ar jis nepasiektas. Demontuojant seną lietaus nuotekynės atšaką, 5,7–6,0 m gilyje ($H_{abs.}$ 112,70 m) aptiktas Vilniaus miesto gynybinės sienos fragmentas. Fragmento viršaus Manoma, kad tai požeminės, pamatinės jos dalies liekanos. Atkastasis fragmentas 1,8 m ilgio, 1,2–1,4 m pločio. Fiksuoto mūro aukštis 1,5 m, jo apačia dėl sparčiai kylančio gruntinio vandens nebuvo pasiekta. Manoma, kad į P nuo atkastojo fragmento

¹⁷ ROBERTAS ŽUKOVSKIS, Žvalgomųjų archeologinių tyrimų ir žvalgymų Kūdrų g. Vilniuje, 2002 metais ataskaita, Vilnius, 2003, LIIR f. 1 byla 3925;

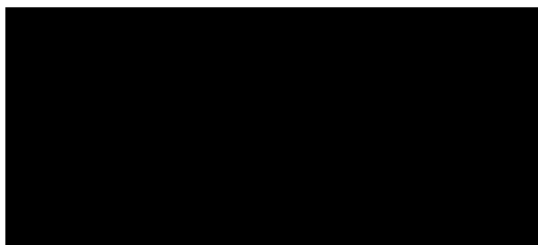
buvusi gynybinės sienos liekanų dalis sunaikinta statant pastatą Maironio g. 27A. Kita vertus, tuomet vykusių tyrimų metu tiksliai nebuvo nustatyta, ar tikrai nurodytoje vietoje gynybinės sienos liekanos buvo sunaikintos ankstesnių darbų metu.

Kažkur netoliese miesto gynybinėje sienoje yra buvę varteliai. Sugretinus pastato Maironio g. 27A vietoje ir aplinkoje aptiktųjų gynybinės sienos liekanų kryptis nustatyta, kad jų susikirtimo vieta galėjusi būti dabartinio pastato šiaurinėje dalyje. Tikėtina, kad šioje susikirtimo vietoje būta ir vartelių, žymimų 1648 metų Frydricho Getkanto Vilniaus įtvirtinimų plane (pav. 2). Lenkų istoriko, prof. Juzefo Marošeko nuomone¹⁸, šie, kol kas tiksliai nelokalizuoti, varteliai išmūryti jau gynybinės sienos statybos metu. Įdomu, kad XVIII amžiaus dokumente aptiktas Bokšto gatvės pavadinimas „Pozavalna“ – esanti palei pylimą¹⁹. Tai, kaip ir gynybinės sienos Subačiaus vartų, artilerijos bastiono („barbakano“) artumas liudija gynybinį šios miesto dalies charakterį.

Išvados ir rekomendacijos:

Nors sklype Maironio g. 27A kultūrinis, archeologinis sluoksnis ir archeologinės struktūros (taip pat ir Vilniaus miesto gynybinės sienos liekanos, galimai mūrinio ar kelių mūrinių pastatų liekanos ir kt.) veikiausiai yra stipriai apardyti anksčiau vykusių žemės kasimo, statybos darbų metu, yra tikimybė, kad sklype dar esama archeologijos vertybių. Pastato vietoje buvusios gynybinės sienos atkarpoje galimai būta vartelių. Sklypas patenka į Vilniaus senamiesčio, Vilniaus senojo miesto vietos su priemiesčiais teritorijas, todėl bet kokių žemės kasimo darbų metu čia būtina atlikti archeologinius tyrimus. Tyrimų pobūdis – detalieji archeologiniai tyrimai, žvalgomieji archeologiniai tyrimai ar archeologiniai žvalgymai – būtų parenkamas pagal numatomas žemės kasimo darbų apimtis.

Vilnius, 2018-04-23

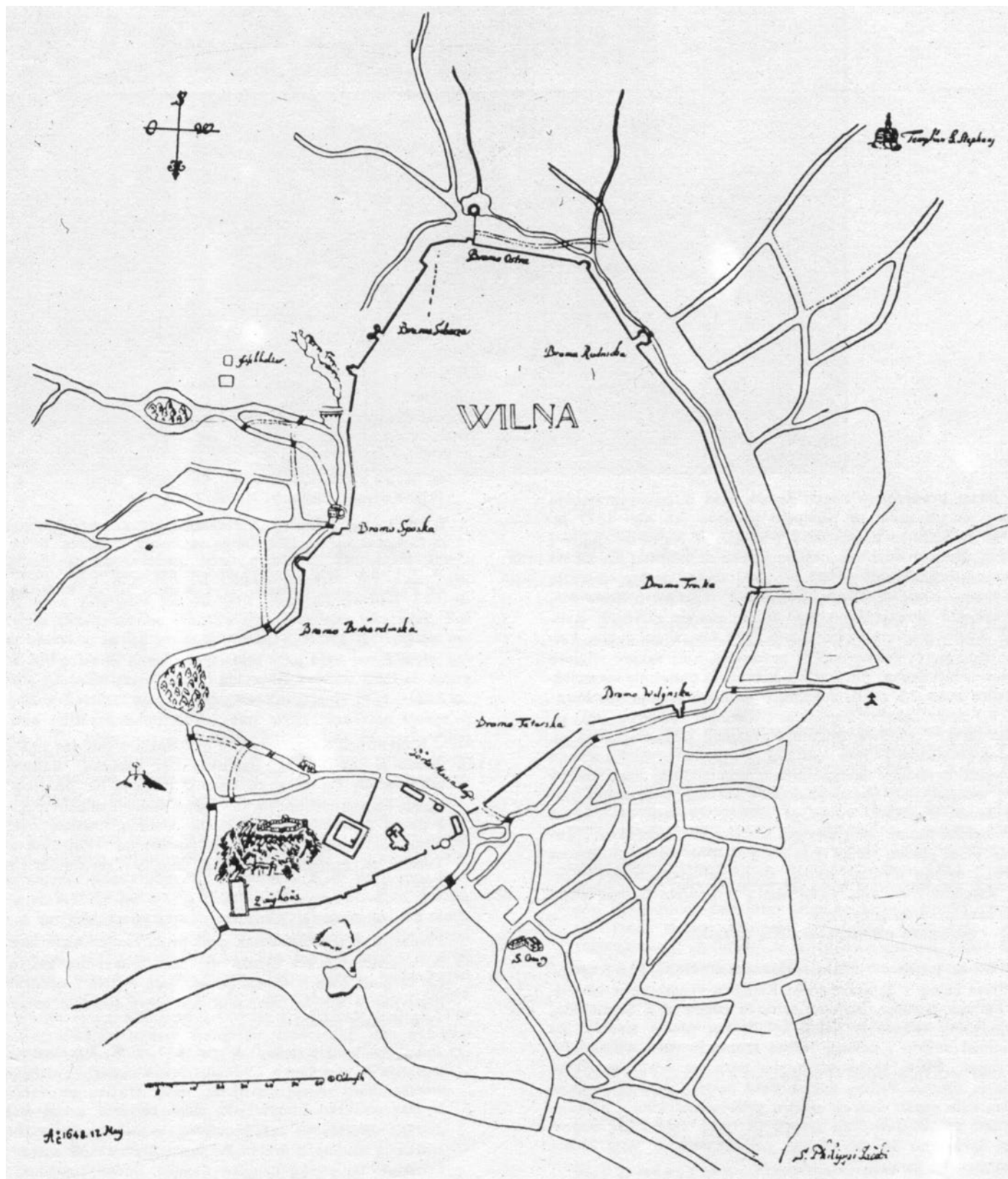
¹⁸ JÓZEF MAROSZEK, *Ulice Wilna w XIV–XVIII wieku*, in: *Kwartalnik Historii Kultury Materialnej*, Nr. 1–2. Warszawa, 1999, s. 163–186;

¹⁹ TERESĖ DAMBRAUSKAITĖ, *Administracinis pastatas Vilniuje Bokšto 21. Istoriniai tyrimai. Istorinė apybraiža*. Vilnius, 1981. VAA f. 1019 ap. 11. b. 5329.

[illegible]

	SKLYPO RIBA
	REKONSTRUOJAMAS PASTATAS
	ESAMAS ĮVAŽIAVIMAS Į SKLYPĄ
	ĮVAŽIAVIMAS Į PASTATĄ
	ĮĖJIMAS Į PASTATĄ
	ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ VIETOS
	GYNYBINĖS SIENOS, KITŲ MŪRŲ LIEKANOS

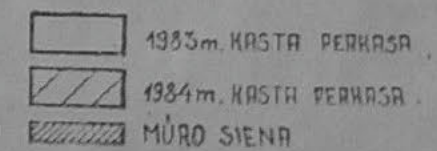
Pav. 2 - tiriamoji vieta 1648 metų Frydricho Getkanto
Vilniaus miesto gynybinių įtvirtinimų plane

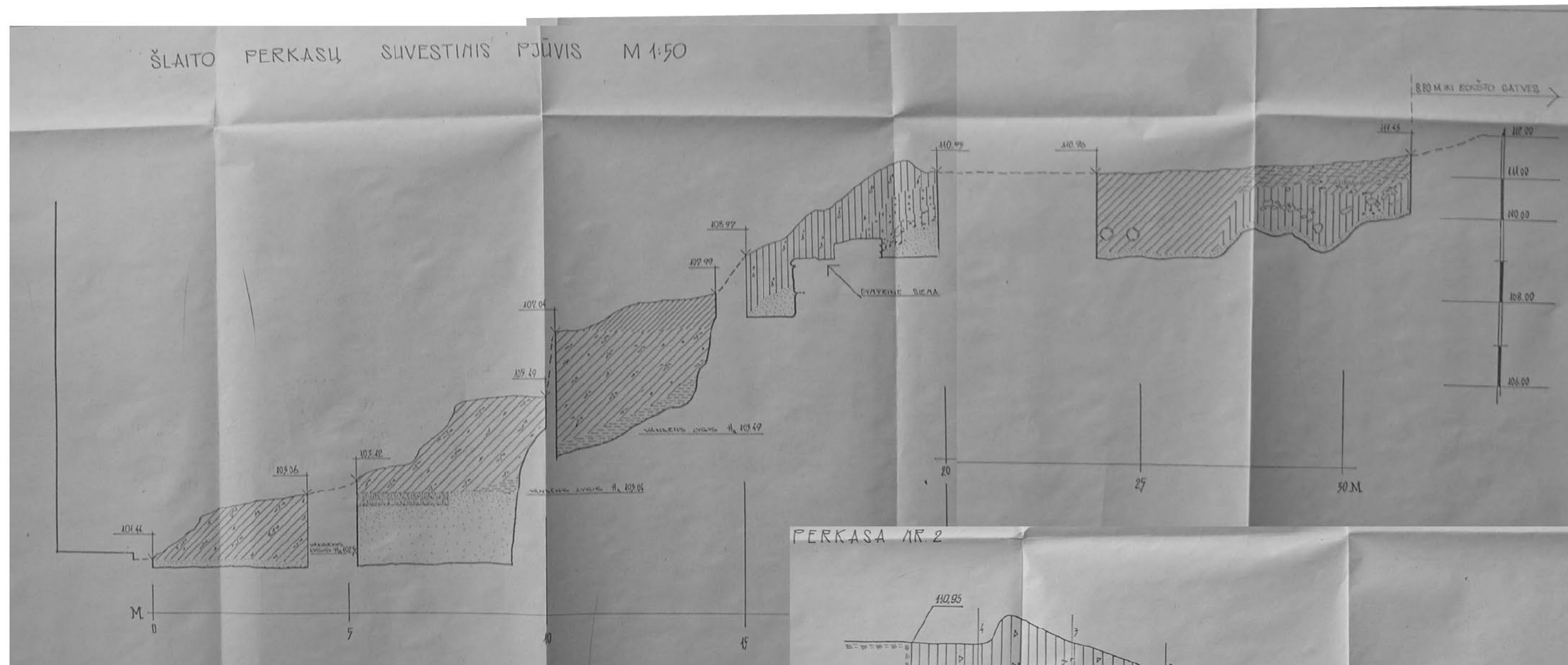
Topographic map showing contour lines and elevation points. The map features several rectangular areas labeled "PERKASA NR. 1" through "PERKASA NR. 6". A large area is labeled "MURO SIENA". A legend in the bottom right corner indicates:

- 1983m. KASTA PERKASA (white box)
- 1984m. KASTA PERKASA (hatched box)
- MURO SIENA (cross-hatched box)

The map includes numerous elevation points and contour lines, with labels such as "110.25", "110.78", "110.93", "110.80", "110.72", "110.70", "110.65", "110.60", "110.55", "110.50", "110.45", "110.40", "110.35", "110.30", "110.25", "110.20", "110.15", "110.10", "110.05", "110.00", "109.95", "109.90", "109.85", "109.80", "109.75", "109.70", "109.65", "109.60", "109.55", "109.50", "109.45", "109.40", "109.35", "109.30", "109.25", "109.20", "109.15", "109.10", "109.05", "109.00", "108.95", "108.90", "108.85", "108.80", "108.75", "108.70", "108.65", "108.60", "108.55", "108.50", "108.45", "108.40", "108.35", "108.30", "108.25", "108.20", "108.15", "108.10", "108.05", "108.00", "107.95", "107.90", "107.85", "107.80", "107.75", "107.70", "107.65", "107.60", "107.55", "107.50", "107.45", "107.40", "107.35", "107.30", "107.25", "107.20", "107.15", "107.10", "107.05", "107.00", "106.95", "106.90", "106.85", "106.80", "106.75", "106.70", "106.65", "106.60", "106.55", "106.50", "106.45", "106.40", "106.35", "106.30", "106.25", "106.20", "106.15", "106.10", "106.05", "106.00", "105.95", "105.90", "105.85", "105.80", "105.75", "105.70", "105.65", "105.60", "105.55", "105.50", "105.45", "105.40", "105.35", "105.30", "105.25", "105.20", "105.15", "105.10", "105.05", "105.00", "104.95", "104.90", "104.85", "104.80", "104.75", "104.70", "104.65", "104.60", "104.55", "104.50", "104.45", "104.40", "104.35", "104.30", "104.25", "104.20", "104.15", "104.10", "104.05", "104.00", "103.95", "103.90", "103.85", "103.80", "103.75", "103.70", "103.65", "103.60", "103.55", "103.50", "103.45", "103.40", "103.35", "103.30", "103.25", "103.20", "103.15", "103.10", "103.05", "103.00", "102.95", "102.90", "102.85", "102.80", "102.75", "102.70", "102.65", "102.60", "102.55", "102.50", "102.45", "102.40", "102.35", "102.30", "102.25", "102.20", "102.15", "102.10", "102.05", "102.00", "101.95", "101.90", "101.85", "101.80", "101.75", "101.70", "101.65", "101.60", "101.55", "101.50", "101.45", "101.40", "101.35", "101.30", "101.25", "101.20", "101.15", "101.10", "101.05", "101.00", "100.95", "100.90", "100.85", "100.80", "100.75", "100.70", "100.65", "100.60", "100.55", "100.50", "100.45", "100.40", "100.35", "100.30", "100.25", "100.20", "100.15", "100.10", "100.05", "100.00", "99.95", "99.90", "99.85", "99.80", "99.75", "99.70", "99.65", "99.60", "99.55", "99.50", "99.45", "99.40", "99.35", "99.30", "99.25", "99.20", "99.15", "99.10", "99.05", "99.00", "98.95", "98.90", "98.85", "98.80", "98.75", "98.70", "98.65", "98.60", "98.55", "98.50", "98.45", "98.40", "98.35", "98.30", "98.25", "98.20", "98.15", "98.10", "98.05", "98.00", "97.95", "97.90", "97.85", "97.80", "97.75", "97.70", "97.65", "97.60", "97.55", "97.50", "97.45", "97.40", "97.35", "97.30", "97.25", "97.20", "97.15", "97.10", "97.05", "97.00", "96.95", "96.90", "96.85", "96.80", "96.75", "96.70", "96.65", "96.60", "96.55", "96.50", "96.45", "96.40", "96.35", "96.30", "96.25", "96.20", "96.15", "96.10", "96.05", "96.00", "95.95", "95.90", "95.85", "95.80", "95.75", "95.70", "95.65", "95.60", "95.55", "95.50", "95.45", "95.40", "95.35", "95.30", "95.25", "95.20", "95.15", "95.10", "95.05", "95.00", "94.95", "94.90", "94.85", "94.80", "94.75", "94.70", "94.65", "94.60", "94.55", "94.50", "94.45", "94.40", "94.35", "94.30", "94.25", "94.20", "94.15", "94.10", "94.05", "94.00", "93.95", "93.90", "93.85", "93.80", "93.75", "93.70", "93.65", "93.60", "93.55", "93.50", "93.45", "93.40", "93.35", "93.30", "93.25", "93.20", "93.15", "93.10", "93.05", "93.00", "92.95", "92.90", "92.85", "92.80", "92.75", "92.70", "92.65", "92.60", "92.55", "92.50", "92.45", "92.40", "92.35", "92.30", "92.25", "92.20", "92.15", "92.10", "92.05", "92.00", "91.95", "91.90", "91.85", "91.80", "91.75", "91.70", "91.65", "91.60", "91.55", "91.50", "91.45", "91.40", "91.35", "91.30", "91.25", "91.20", "91.15", "91.10", "91.05", "91.00", "90.95", "90.90", "90.85", "90.80", "90.75", "90.70", "90.65", "90.60", "90.55", "90.50", "90.45", "90.40", "90.35", "90.30", "90.25", "90.20", "90.15", "90.10", "90.05", "90.00", "89.95", "89.90", "89.85", "89.80", "89.75", "89.70", "89.65", "89.60", "89.55", "89.50", "89.45", "89.40", "89.35", "89.30", "89.25", "89.20", "89.15", "89.10", "89.05", "89.00", "88.95", "88.90", "88.85", "88.80", "88.75", "88.70", "88.65", "88.60", "88.55", "88.50", "88.45", "88.40", "88.35", "88.30", "88.25", "88.20", "88.15", "88.10", "88.05", "88.00", "87.95", "87.90", "87.85", "87.80", "87.75", "87.70", "87.65", "87.60", "87.55", "87.50", "87.45", "87.40", "87.35", "87.30", "87.25", "87.20", "87.15", "87.10", "87.05", "87.00", "86.95", "86.90", "86.85", "86.80", "86.75", "86.70", "86.65", "86.60", "86.55", "86.50", "86.45", "86.40", "86.35", "86.30", "86.25", "86.20", "86.15", "86.10", "86.05", "86.00", "85.95", "85.90", "85.85", "85.80", "85.75", "85.70", "85.65", "85.60", "85.55", "85.50", "85.45", "85.40", "85.35", "85.30", "85.25", "85.20", "8

Pav. 4 - 1984 metų archeologinių tyrimų pjūviai

PERKASA NR. 2

